Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...шнай 1921 оной ...нин 21-hээ гарана | № 260 (15883) | 1981 оной ноябриин 12, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР С. В. ТУМУРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА

Нүүрhэнэй промышленностьда удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, «Гусиноозёрская» шахтын директор **Тумуров** Семен Васильевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной ноябриин 3.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

СТУДЕНТНҮҮДЭЙ БАРИЛГЫН ОТРЯДУУДТА ХАБААДАГШАДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Студентнүүдэй барилгын отрядуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайнь, 1981 оной ажалай семестртэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Аюшнев Баир Дашидондоковичые — Зүүн-Сибириин технологическа институдай Тоолон-тодорхойлолгын түбэй начальник.

Айсуев Сергей Тамасуруновичые — Буряадай хүдөө ажахын институдай студент.

Мануев Сергей Александровичые — Зүүн Сибириин технологическа институдай студент.

Мезенин Сергей Георгиевичые — Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай студент.

Лушников Александр Валерьевичые — Улаан-Үдын лесотехническэ техникумэй студент.

Раднаева Дарима Шагдуровнае — Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай студентка.

Хайбзанов Баир Доржиевичые — Зүүн Сибириин технологическа институдай студент.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной ноябриин 10.

...ЕРМЭ БҮХЭНhӨӨ—ЭЛБЭГ ПРОДУКЦИ

В. ЛЫСОВ, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь

...Коммунис партиин ...XVI съездын шиидхэ...дые бэелүүлжэ, рес...мнай хүдөөгэй ажал... Черкасска областиин ...най жэшээгээр мал ...саашадань хүгжөөхэ, ...бүхэнhөө шадаал hаа ...продукци абахын түлөө ...үүсхэл ехэтэйгээр хү... байна.

...ябриин урда тээхи со...мурысөөндэ оролсо...олохон малшаднай адуу...малайнгаа ашаг шэмые ...дээшэлүүлжэ шадаа. ...эхинhээ хойшо мяха ...үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худал...нёдондоной энэ үеын...сасуулбал — 17 про...о, hүүhэ болон үндэгэ ...hү — 6 процентээр ехэ...

...зон колхоз, совхозууд ...ха, гүрэндэ худалдаха ...түсэбые болзорhоонь ...дүүргээд, ерэхэ жэлэй ...hоор сатаан эдеэ үй...лжэ байна.

...гэй хамта олонхи ...ууд малайнгаа тоо ...олошоруулhаниинь ...лтай.

...тэй хамта мал ажа...продуктнуудые ехээр ...рилхэ талаар туйлаг...элэ түрүүшын зарим ...дүнгүүдээр hанаагаа ...болохогүй. Олохон ...совхозууд урда жэл...hон гээгдэлээ мүнөө ...усадхажа шадаагүй. ...Тэрэ мүртөө зарим ...ууда үнгэрэгшэ октябрь ...hү hаалга, гүрэндэ ...алга доошолоо.

...бэрхэтэй үбэлжэлгэ орожо ерэнхэй. Энэмнай малшадай бүхы хаба шадал, мэргэжэл шадабарие шалгаха шангахан шалгалта болоно. Хэнэйшье мэдэhээр, мал ажалые хүгжөөхэ зорилгонуудай хүбп заяан, табигдаhан түсэб, даабаринуудай дүүргэлтэ энэл үедэ шиидхэгдэдэг гээшэ. Тиимэhээ туйлаhан түрүүшынгээ амжалтануудые улам арьбадхажа, бүхы малай ашаг шэмые саашадань дээшэлүүлхэ, үбэлжэлгын түрүүшын үдэрhөө фермэ бүхэндэ жэгдэ hайнаар, заахашье гээгдэлгүйгөөр ажаллахын түлөө үсэд шангаар хүдэлхэ хэрэгтэй.

Олохон колхоз, совхозуудта малай үбэлжэлгэ бэрхэтэй байдалда үнгэрхэнь. Эртэ хүйтэржэ, үбhэ тэжээлэй дутамаг газарта үбэлжэлгэ илангаяа харюусалгатай. Үбэлжэлгые эмхитэйтээр үнгэргэжэ, малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулха, бии байhан үбhэ тэжээлээрээ шадаал hаа ехэ продукци абаха гээшэ республикын малшадай дайшалхы зорилго болоно. Энээнииe шиидхэхэ хэрэгтэ партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай гол анхарал хандуулха ёhотойбди.

Тиигэбэшье зарим колхоз, совхозууд малайнгаа үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлдээгүй, үхэр малаа дулаан байрадань эмхитэйтээр оруулжа шадаагүй дээрэhээ продукци абалгаяа доошолуулна. Жэшээнь, Бэшүүрэй районой ажахынуудта энэ жэлдэ бүхы үбhэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр эмхидхэгдэнхэй. Теэд hүүлэй үе болотор эндэхи hаалиин фермэнүүд малаа үбэлжөөндэнь оруулжа, үнеэдээ дүүрэн рационоор эдеэлүүлжэ эхилээгүй байгаа. Тэжээлэйнь олохон цехүүд хүсэд хүдэлгэгдэнэгүй. Энээнhээ болоjо, гансахан октябрь hарада үнеэдэйнь hү шэмэ хоёр дахин доошолжо, район гүрэндөө 200 тонно hү дутуу үгөө.

Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Яруунын, Түнхэнэй болон Хяагтын районуудай зарим ажахынууд ямаршье шалтагаангүйгөөр үнеэдээ үбэлэйнь байрада саг соонь оруулаагүй. Үбhэ тэжээл гамнаабди гээд, олохон фермэнүүдынь үнеэдээ уяанда байлгангүй хожом болотор хээрэ адуулаа. Тэрэшэлэн Түнхэнэй, Хяагтын районуудай зарим ажахынууд hаалиин малда эдюулхэ бүхы хэрэгтэй үбhэ тэжээлтэй байбашье баhал энээнhээ болоjо, үнеэдэйнгээ hү шэмые эрид доошолуулаа. Загарайн, Хурамхаанай, Хоринии, Сэлэнгын болон Хэжэнгын районуудай олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд намарай hарануудта hү hаалиин доошолhониие мүн лэ энээгээр шалтагаална.

Үбhэ тэжээлые нарин нягтаар бүридхэжэ, тон зүбөөр гаргашалха гээшэ тон зүб. Теэд тэрэниие ингэжэ «гамнанабди» гээд, малаа үлэн хооhоор байлгаха баримтануудые зүб гэхын аргагүй.

Шалгажа үзэхэдэ, олохон фермэнүүдтэ hү hаалиин доошолhониинь гансахан тэжээлэй дутамагhаа болоногүй гэжэ элирээ. Дээрэ дурдагдаhан районуудай зарим ажахынуудта фермэнүүдэй малайнь байра хүсэд заhабарилагдажа дүүргэдээгүй, дулаалагдаагүй, тэжээлэйнь цехүүд хүдэлгэгдөөгүй байха юм. Мальнь уhаар таhалдана. Ьаамхай үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлжэ hааха, малшадай ажалые hайнаар эмхидхэхэ тушаа биратай юумэн хэгдэнэгүй.

Эгээл тиимэhээ мүнөө бригада, фермэ бүхэндэ шиидхэгдээгүй байhан асуудалнуудые дары хаража үзэхэ, дутагдалнуудые усадхаха бүхы шухала хэмжээ абаха гээшэ айхабтар шухала болоно. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд миил юрэнхы заабари үгөөд ябахагүй, фермэ бүхэндэ ажалай эмхидхэлые эрид гүримшүүлхэ тодорхой хэмжээ абаха зэргэтэй.

Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй, Хоринии, Сэлэнгын районуудай ажахынуудта электрын элшэ ходо таhалдуулагдана, фермэнүүдтэхи оньhон түхеэрэлгэнүүдые заhабарилха запасной хэрэгсэл дуталдана, малай байрануудай барилга удааруулагдана гэhэн гомдол ородог. Партиин райкомууд болон райгүйсэдкомууд энэ талаар Госкомсельхозтехника нэгэдэлэй, районуудай энергетическэ управлениин, барилга-хабсаралгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга эрилтэ табиха ёhотой.

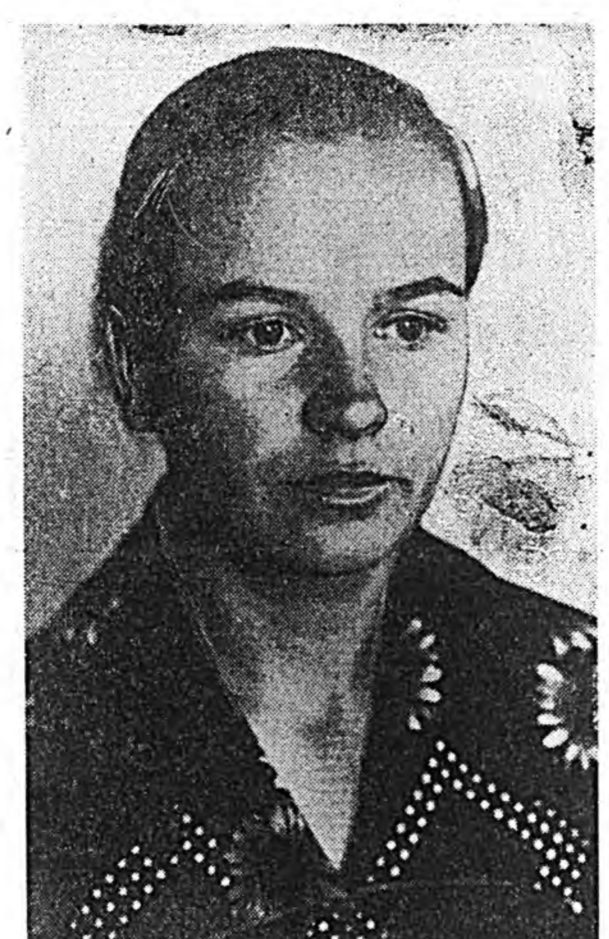
Колхоз, совхозуудай малай үбэлжэлгэдэ хэр бэлдэhэниие шалгахада, бусадшье олон дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Хэжэнгын, Загарайн, Хоринии, Зэдын болон бусад зарим районуудай ажахынуудта олохон хонидынь, илантаяа жэжэ мал зун-намарай үедэ хүсэд таргалуулагдаагүй, туранхай байха юм. Тиибэшье тэдэ малые сутлуулжа, эмшэлгэ-тэбээрүүлгын пунктнуудта байлгаад, hайнаар тордихо хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Үнэндөө, туранхай үлбэр малда эдюулхэ гэжэ эдэ районуудта туhаламжа болгогдон горитойхон талха тариянай зүйл үгтэнхэй. Тэдэ малые тусгаар эдеэлүүлхэ тордихо хэмжээнэй абтаагүй дээрэhээнь лэ сентябрь, октябрь hарада зарим районуудта мал гарзалжа эхилээ бшуу. Хэрбээ тэдэниие хаhа саргтань тордижо, тэбээрүүлжэ абаагүй hаа, саашадаа малай бүри олоороо гарзалха аюул тохёолдожо болохол. Мүнөө хурьгад, тугалнууд, поршоонхонууд ямар байдалда байлгагданаб гэжэ үшөө дахин наринаар шалгаха. тэдэ жэжэ малай отара, гүүртэнүүдые эгээл дүршэлтэй хүнүүдтэ даалгаха, hайн шанартай тэжээл таhалжа үгэхэ саг ерээ.

Намартаа талха тариянай дуталдаhанhаа болоjо, сентябрь, октябрьда гахайн фермэнүүдтэ поршоонхо үсөөн абтаа. Кабанскын, Прибайкалиин, Хяагтын районуудай гахайн фермэнүүдтэ эхэ гахайнуудынь туранхай. Мяха үйлэдбэрилгэдэмнай гахайн фермэнүүдhээ бага бэшэ хубита оруулагдадаг гээшэ. Тиимэhээ энэ hалбарида тохёолдоhон байдалые гүримшүүлхэ хэмжээ түргэн абаха шухала.

Энэ жэлдэ олохон ажахынууд гахайда эдюулхээр холимол силос түрүүшынхиеэ дараа юм. Энээниие имагтал гахайнуудта, түбхын түрүүн эхэ гахайнуудта нарин рационой ёhоор эдюулээ hаа, талха тарияанда ехэхэн алмалта болохо байна. Ерэхэ жэлэй эхеэр поршоонхо олоор абахын тула фермэнүүдтэ байhан залуу эмэ гахайнуудые нэмэжэ үрэжүүлхэ, хаhа саргтаа үрэжүүлэгдээгүй байhан эхэ гахайнуудыешье элирүүлжэ ороондо оруулха хэрэгтэй.

Адуу моридой, гүүнүүдэй тоо толгойе олошоруулха тушаа hаналаа табижа, үсхэбэридэ табигдахаар залуу эмэ адууе нэгэшье үүсэлхэгүй гэжэ оролдохо, тэрэнэй ашаар хямда сэнтэй морин мяха ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжые хэрэглэхэ зэргэтэйбди.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Гүрэнэй уялга, даабаринуудые дүүргэхэдэ, колхозой түрүү hаалишад П. Родионова, К. Афанасьева, П. Васильева, Е. Иванова, А. Николаева, Г. Сучкова гэгшэд горитой хубитаяа оруулна. Түрүү hаалишад жэлэй эхинhээ хойшо хоёр мянган килограммhаа дээшэ hү үнеэн бүриhөө hаажа, мүрысөөнэй манлайе толгойлно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү hаалишадай нэгэн Галина Сучкова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТООСООГООР

«Октябрьский» совхозой түрүү hаалишадай нэгэн Г. В. Дашиева гүрэндэ hү худалдаха ажахынгаа түсэбэй дүүргэлтэдэ горитойхон хубитаяа оруулалсаба. Галина Васильевна арба гаран жэлэй туршада hаалишанаар таhалгаряагүйгөөр хүдэлхэ зуураа жэл бүри ажалаа үндэр дүнгүүдые туйладаг. Олон үгэгүй, ажалша бэрхэ энэ эхэнэр залуу hаалишадта ажалай үльгэр жэшээ харуулан, өөрын дүршэлөө тэдэнэртэй хубаалдан хүдэлдэг юм.

Тэрэ арба гаран жэлэй саана залуухан басаган совхозойнгоо түбэй фермэдэ hаалишанаар хүдэлхэеэ ерээ hэн. Галина түрүүшын үдэрhөө ажалай эдэбхи, оролдосо гарган ажаллажа, тэндэ хүдэлжэ байhан зоной анхарал татаhан юм. Энэ басаганай саашадаа бэрхэ hаалишан болохыень тэдэнэр досоогоо бүтүү этигээ бэлэй. Галина мүнөө сүг хүдэлдэг аха нүхэдэйнгөө энэ найдалыень үнии хада харюулаад, фермынгээ hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана.

Коммунист Г. В. Дашиева арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалдаа амжалтануудые туйлаба. Тэрэ болзорhоонь холо урид, үшөө сентябрь hарада hү үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, мүнөө 1982 оной тоосоогоор хүдэлжэ байна. Галина Васильевна найман hараhаа бага үлүүтэй саг соо жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан 430 центнерэй ороондо 603 центнер hү hаажа, түсэбөө 137 процент дүүргээ hэн. Түрүү hаалишан 9 hарын дүнгөөр үнеэн бүриhөө 2412 килограмм hү hаагаа. Мүнөө тэрэ hаамхай үнеэн бүриhөө сүүдхэдэ 8—9 литр hү hаажа, нүхэдэйнгөө дундаhаа түрүүлбэ. Байгша оной эрхэ байдалда энэ балайшье муу дүн бэшэ.

Совхозой түрүү hаалишан ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шададаг. Тэрэ үдэшэ үглөөнэйнгөө hаамые нэгэл хэмдэ эхилдэг юм. Дүршэлтэй hаалишан шэнэ гунжадта онсо анхарал хандуулдаг, тэдэниие зүбөөр hаахые оролдодог. Тэрэ жэл бүри үнеэн бүриhөө тугал абадаг болонхой. Тобшолон хэлэхэдэ, КПСС-эй Зэдын райкомой гэшүүн, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Г. В. Дашиева hү hаалияа дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, энээнэй тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлнэ.

М. ГАЛСАНОВ.

Зэдын район.

Улаан-Үдын районой «Искра» колхоз hү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар район соогоо дэлгэрhэн мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябадаг. Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхинhээ ажалай үндэр эршэ абаhан hаалишад жэлэйнгээ түсэб Агуу Октябриин 64 жэлэй hайндэр болотор дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгэhэн юм. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ, энэ жэлэйнгээ даабарие уялгаар абаhан болзорhоо урид, октябриин 15-да дүүргэжэ, горитой амжалта туйлаhан байна.

...ЖАЛТАТАЙ!

...та арбан нэгэдэхи та...лэй түрүүшын жэлhээ ...озёрско ГРЭС-эй хоёр...лжээ бодхоожо эхил...рилгашад байгша ондо ...амжалтатай хүдэлнэ. ...а-хабсаралгын түсэб hа...дэ сум бэелүүлэгдэжэ, ...hарын түсэб 104 про...дүүргэгдээ. Жэлэй эхин...бан мянга гаран дүп...метр гэр байра бод...байха юм.

...ашадай хоорондо дэл...эршэтэ социалис мү...э Игорь Федотовой ...бедаг КПСС-эй XXVI ...нэрэмжэтэ комсомол...жулай бригада эрхим...бригада hара бүри тү...холо үлүүлдэг заншал...Гэшүүн бүхэнииинь өөр ...хубиин түсэб 102—...оцент дүүргэдэг.

...тиихэдэ Юрий Бухоль...хүтэлбэрилдэг комплекс...ода эрхимээр ажалла...э бригаданууд «Жэлэй ...-болзорhоонь урид» гэ...а доро мүрысэдэг юм. ...эршэтэ мүрысөөндэ ба...эд Виктор Парфенов, ...Новиков, Ирина Бе...олон бусад түрүүлнэ.

Н. НАМСАРАЕВ.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ажалай үдэр

УРИДЛАХАНЬ

Улаан-Үдын «Спорттовары» магазинай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалдаа амжалтануудые туйлажа амжана. Жэшээлхэдэ, байгша оной арбан hарынгаа түсэбые ноябриин 20-до дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур хэдэн мянган түхэригэй эд бараан, автомобиль, мотоцикл худалдагдаа. Арбан hарын туршада жэгдэ hайнаар хүдэлhэн түс коллектив КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой, мүн КПСС-эй Советскэ райкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хэдэн удаа хүртэhэн байна.

Коллективэй амжалта туйлалтада ажалай түрүүшүүлэй оруулhан хубита ехэ. Магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд Г. Н. Брянская, Р. В. Лопатина, Г. Д. Ковалева, Г. М. Зиновьева, А. С. Кузубова, Е. К. Шеломенцева, Г. Д. Сахаровская болон бусад социалис мүрысөөндэ саг үргэлжэ түрүү hүури эзэлдэг болонхой.

Түс магазинай коллектив hаяхан хүдэлмэридөө бии байhан арга боломжонуудые тоолоjо үзөөд, энэ жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа шэнээр хаража үзэбэ. Байгша онойнгоо түсэбые декабриин 20 болотор дүүргэхэ уялгаа шэнэлжэ, декабриин 15 болотор ехэ түсэбэй... хахад hараар урид дүүргэхэ болобо. Хүн зониие хангалгын шанар hайжаруулха асуудалда социалис уялганууд соонь горитой анхарал хандуулагдана.

С. СТЕПАНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин урда тээ

...РСФСР-эй Верховно Соведэй ...сессиин декабриин 1-...болохоёо байhантай ла...лдуулан. 1981—1985 ...да РСФСР-эй Экономи...ка ба социальна хүгжэл...гүрэнэй түсэбые, 1982 ...РСФСР-эй Экономическа социальна хүгжэлтын ...эй түсэбые, 1981 оной ...дүүргэлтын ябасые. ...оной РСФСР-эй Гүрэ...бюджедые. 1980 оной ...дэй гүйсэдхэл ту...тоосое уридшалан ха...үзэхыень РСФСР-эй ...вно Соведэй Прези...РСФСР-эй Верховно ...эй Түсэблэлгын-бюд...ба саг үргэлжын бу...комиссинуудта даалга...

...РСФСР-эй Верховно Со...саг үргэлжын комис...дай түлөөлэгшэдэй зүб...РСФСР-эй Верховно ...эй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо О. П. Колчинагай түрүүлэлгэ доро ноябриин 10-да РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ болоо. Россин Федерациин түсэбүүд болон бюджедые уридшалан хаража үзэхэ хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ хабаатай асуудалнууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

* * *

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ ба саг үргэлжын бусад комиссинуудай хамтын заседани энэ үдэр болобо. Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ В. С. Кузьмичев заседание хүтэлөө.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. И. Масленников 1981—1985 онуудай РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй табан жэлэй түсэбэй, 1982 оной РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй проектнүүд, 1981 оной түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай элидхэл хэбэ.

РСФСР-эй финансын министр А. А. Бобровников 1982 оной РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй проект тухай, 1980 оной РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай элидхэл хэhэн байна.

Партиин XXVI съездэ КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэлэй, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй захяа заабаринууд табан жэлэй түсэбэй проект дотор хараада абтаhан байха юм. Түсэб болон бюджет дотор хараалагдаhан даабаринууд ороной арадай ажахын бүхы hалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ, арадай ажабайдалай материальна ба соёлой хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй.

Түсэбүүдые, бюджедые, бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое уридшалан хаража үзэхэ талаар Түсэблэлгын-бюджетнэ ба саг үргэлжын бусад комиссинуудай хүдэлмэриин гүрим, болзор тухай Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин секретарь С. Е. Егоровой мэдээсэл комиссиин заседани дээрэ шагнагдаба.

Түсэбүүд болон бюджедэй проектнүүдэй зохихо бүлэгүүдые хаража үзэхын тула саг үргэлжын комиссинуудай бүридэлhөө хамтын бэлэдхэлэй 13 комисси байгуулагдаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо О. П. Колчина, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. П. Нешков, РСФСР-эй министрнүүд, РСФСР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд заседанида хабаадаhан байна.

Бэлэдхэлэй комиссинуудай эмхидхэлэй заседаниинууд болоjо, хүдэлмэриин түсэбүүдые баталhан. 1981—1985 онуудай Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбые, 1982 оной түсэбые, 1981 оной түсэбэй дүүргэлтын ябасые, 1982 оной РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедые, 1980 оной бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое хаража үзэлгэдэ хабаатай бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байха юм.

(ТАСС).

СОВЕТ МИЛИЦИИН hАЙНДЭР

Ehотойл коммунис, жэшээтэ hайн гүрим журамые баталан бэхижүүлхэ гээшэ парти болон арадай дотоодын хэрэгүүдэй зургаануудай урда табиhан ехэ харюусалга болоно. Милициин хүдэлмэрилэгшэд арадай засагай түлөөлэгшэдэй хүндэтэй нэрэ зэргые үндэр дээрэ абажа ябадаг юм. Совет милициин үдэртэ зорюулагдажа, ноябриин 10-да Москвада болоhон баярай суглаан дээрэ энэ ушар тэмдэглэгдэhэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Л. В. Смирнов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Пастухов, СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай маршал С. Л. Соколов, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ hууба.

СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр армиин генерал Н. А. Щелоков суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Леонид Ильич Брежневэй эльгээhэн амаршалгын үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые совет милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ дамжуулхадань, суглаарагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаhан байна.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро, үргэн ниитэ ажалшадай дэмжэлгээр совет милици ниитын гүрим журамые, гүрэнэй аша туhые, совет хүнүүдэй эрхэнүүдые, сүлөөнүүдые саашадаашье найдамтайгаар сахин хамгаалха юм гэжэ министр тэмдэглэээ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаба.

(ТАСС).

ВЕНОГУУДЫЕ ТАБИБА

Улаан тугта Москвагай милициин эрхим түлөөлэгшэд, ветеранууд-чекистнүүд. Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй Дотоодын хэрэгүүдэй Главна управлениин бүхы подразделенинүүдэй албанай отличнигууд ноябриин 10-да Улаан талмай дээрэ ерэбэ. Совет милициин үдэртэ тэдэ В. И. Ленинэй мавзолейдэ хүрэжэ, венок табяа.

Дотоодын хэрэгүүдэй зургаануудай түлөөлэгшэд Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ венок табиhан байгаа. Гүрим журам сахигшад минута соо дуугай байжа, эрхэ сүлөөгэй, Эхэ ороной нэрэ хүндын, бэеэ дааhан байдалай түлөө ами наhаяа үгэhэн баатарнуудай дурасхаалые ёhолбо.

Милициин хүдэлмэрилэгшэд Ф. Э. Дзержинскиин хүүр дээрэ, 1918 ондо алба хэхэ үедөө баатар габьяатайгаар унаhан милиционернүүд С. М. Пекаловай, Е. П. Швырковой Кремлиин ханын дэргэдэ хүдөөлүүлэгдэhэн хүүр дээрэ мүн лэ веногуудые табиhан байна.

Тэрэнэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ Ф. Э. Дзержинскидэ бодхоогдоhон хүшөөгэй дэргэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнай фронтнууд дээрэ, албаяа хэхэ үедөө баатар габьяатайгаар наhа бараhан милициин хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ табигдаhан мүнхэлэлгын самбарнуудай дэргэдэ баглаа сэсэгүүд табигдаа.

(ТАСС).

«ҮНЭН» ГАЗЕТЫН ОЙН БАЯР

...УЛААН-БААТАР. (ТАСС). ...голын «Үнэн» газетын ...шын хэhэгүүд арадай ...ной олохон музейнүүд...библиотекэнүүдтэ нангин ...үүд мэтээр хадагалаг...байдаг. Үе сагhаа бо...шарлашаhан газетын ...hануудта хуушан мон...лэн дээрэ «Бухы оро...пролетаринар, нэгэ...» гэжэ бэшээтэй. До...1920 оной ноябриин 10 гэhэн hара, үдэр табигдаhанхай. «Үнэн» газетын түүхэ энэ үдэрhөөл эхитэй юм. Тэрэнэй гаража эхилhэн үдэр орон дотор Монголой революционно хэблэлэй мүндэлэн түрэhэн үдэр гэжэ тэмдэглэгдэдэг.

Монголой революционернүүдэй газетын түрүүшын номерой Эрхүүдэ барлагдаhанhаа хойшо 61 жэл үнгэрбэ. Д. Сүхэ-Баатарай, Х. Чойбалсанай хабаадалгатайгаар, Сибириин большевигүүдэй, Коминтернын түлөөлэгшэдэй туhаламжаар байгуулагдаhан энэ газетэ Монголой коммунистнуудай партиие эмхидхэлгэдэ, Агуу Эхэ Октябриин суртал hургаалнуудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэдэ, арадай революциие бэлдэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэhэн, МНРП-гэй үнэн туhалагша болоhон байгаа.

Совет хэблэлэй ленинскэ ёhо заншалнуудаар үрган хүгжэhэн, бэхижэhэн «Үнэн» газетэ революциин суртал hургаалнуудта, арадай хэрэгтэ, пролетарска интернационализмда хэлбэришэгүй үнэн зандаа үлөө. Тэрэ арадай засагай элдэб шатануудта ороной урда табигдаhан эгээн шухала зорилгонуудые хододоо харуулдаг, социализм байгуулгада, монгол ба совет арадуудай хани барисаае бэхижүүлгэдэ үргэн ниитэ ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг байгаа.

Мүнөө «Үнэн» газетэ республика дотороо эгээл томо ехэ, нэрэ хүндэтэй хэблэл болонхой. Тэрэ нэгэн доро 130 мянган хэhэгээр гарадаг. Мүнөө орон дотор бүхыдөө 70 гаран ондоо газетэ, журнал хэблэгдэдэг юм.

ФЕРМЭ БҮХЭНҺӨӨ—ЭЛБЭГ ПРОДУКЦИ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Ингээд ерэхэдээ, һалбари бүхэндэ хүсэд шиидхэгдээгүй, дүүргэгдээгүй ажал хэрэг үсөөн бэшэ. Тиимэһээ партийна комитедүүдэй, Советүүдэй болон хүдөө ажахын органуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй үдэр бүри анхаралаа хандуулха асуудал олон гээшэ. Ямаршье үрэгүй элдэб зүблөө үнгэргөөд, юрэнхы заабари үгөөд ябахаяа болижо, эмхидхэлэйнгээ бүхы хүдэлмэриие сэхэ фермэнүүдэй үдэр бүриин ажалда хандуулха байна. Адууһа малай ашаг шэмын хэр дээшэлжэ байһаарнь тэдэнэй хүдэлмэри сэгнэгдэхэ зэргэтэй. Илангаяа гаргашалагдаһан тэжээлэй килограмм бүхэнһөө шадаал һаа ехэ продукци абаха эрилтэ табигдана. Үбһэ тэжээлые заахашье эзэн бусаар гаргашалха ябадал эрид усадхагдаха ёһотой. Ехэ, багашье һаань, бүхэли үбэлдөө эдюулхэ үбһэ тэжээлыень фермэ, гүүртэ, отарануудта зүбөөр хубаарилжа үгэхэ, бодомжотой һайнаар гаргашалха нарин гурим тогтоохо байна. Илангаяа энэ жэлдэ талха таряанай үрдынхиһаа багаар бэлэдхэгдэһэниие хараада абан, тэрэниие гамтай наринаар малдаа эдюулхэ, колхоз, совхоз, фермэ бүхэндэ тэрэнэй орондо аргатайл һаань, бүдүүн, шэмэтэ болон бусад тэжээл малдаа эдюулэлсэхэ тушаа бодомжолхо гээшэ ехэ удха шанартай. Зарим газарта үбһэ тэжээлые ажахынуудай хоорондо зүбөөр хубаарилха ушартайшье боложо магад. Үбһэ тэжээлые гаргашалха хэрэг хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй үдэр бүриин нарин хиналтада абтаха зэргэтэй.

Эрдэм наукын түрүү дүй дүршэлэй түйлалтанууд дээрэһээ харахада, үбһэ тэжээлые зүбөөр буйлуулжа, шэмэ, шанарыень дээшэлүүлжэ шадабал, тэрэнэй ашаг үрэ эрид дээшэлдэг. Тиимэһээ бүхы тэжээлые наринаар бүридхэжэ, зүбөөр гаргашалхынгаа хажуугаар, тэрэниие нарин заабариин ёһоор буйлуулжа малдаа эдюулхэ гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала эрилтэ мүн.

Олохон колхоз, совхозууд үбһэ тэжээл буйлуулан шанаржуулха өөһэдын һайн дүй дүршэлтэй болонхой. Мүнөө республика дотор бии байһан 490 тэжээлэй цехүүдтэ сүүдхэ бүри хамта 10 мянган тонно тэжээл буйлуулха гэхэ гү, али бүхы малдаа шанаржуулһан тэжээл эдюулхэ аргатай байнабди. Энээнһээ гадна, ажахынуудта бүдүүн тэжээл хэршэхэ, мүн бусад тэжээл үйрүүлэн гранула, брикет болгохо, хатааха, худхаха түхеэрэлгэнүүд олон.

Эдэ бүхы оньһон техникые дары хүдэлгэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гээшэ хүдөөгэй инженерно албанай хүдэлмэрилэгшэдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй гол зорилго бшуу.

Тэжээл буйлуулха хэрэг тиимэшье орёо юумэн бэшэ. Жэшээнь, ороойю таряае миил үйрүүлээд эдюулхэ бэшэ, харин тэрэниие заатагүй дабһатай уһанда худхажа, эһээжэ үгэхэдэл ашагтай. Бүхы бүдүүн тэжээл заатагүй хэршэгдэхэ, илангаяа шэмэ ехэтэй болгогдохо, худхагдаха ёһотой.

Зэдын районой ажахынууд һүүлэй жэлнүүдтэ бүхы малда, тэрэ тоодо хонидтошье үгтэдэг талха тарягаа бусад шэмэтэ тэжээлтэй, минеральна зүйлнүүдтэй холижо шэнгэн болгоод эдюулнэ. Тиимэ тэжээл буйлуулхада, орёо оньһон түхеэрэлгэшье хэрэгтэй бэшэ. Тэрээниие ажахы бүхэндэ хэрэглэхэ арга бии.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Бэшүүрэй районой Охин-Булагай, Бодонгуудай совхозууд, Калининай нэрэмжэтэ колхоз, Хориин районой Дэдэ-Тайлсын совхоз болон бусад хэдэн ажахы бүхы бүдүүн тэжээлээ урид нэгэ газарта суглуулаад, хэршээд, ондоо шэмэтэ бодосуудые нэмэлсэжэ худхаһан бэеэрээ тусхай транспортаар фермэ, гүүртэ, отарануудтаа зөөдэг. Энээнэй ашаар тэжээл гээлтэ хоролтодо ороногүй, тэрэниие тусхай кормушкануудта хэжэ үлөөдэһэгүйгөөр малда эдюулхэ арга олгоно бшуу.

Хэжэнгын районой ажахынууд хоорондын «Баянгол» нэгэдэлдэ дүүрэн рационһоо бүридэһэн тэжээлэй гранула, брикет буйлуулагдана. Тэрээн соонь нарһанай шэлбүүһэнэй гурил, торфын бутархай, модоной набша намаа болон тэжээлэй элдэб нэмэлтэ зүйлнүүд оруулагдадаг. Энээнииень мал ехэ амтархан эдидэг. Илангаяа үнеэд, хонидой ашаг шэмэшье дээшэлүүлэгдэдэг байна.

Хурамхаанай, Баргажанай районуудай олохон ажахынууд үбэлдөө нуурай ожорһо, хулһа бэлэдхээд, тэрэнээ халуун уурална дэбтээжэ, талха тарягаар амтаруулаад, малдаа үгэнэ. Тарянай һолоомые түрүүн халуун ууралда, уһанда хэжэ, химическэ аргаар буйлуулаад, малда эдюулхэдэ, шэмэ шанарынь эрид дээшэлдэг гэжэ мэдээжэ. Гэбэшье бүхы фермэнүүдтэ һолоомо шанаржуулха тиимэ түхеэрэлгэнүүд үшөөл тодхогдоогүй байһаар. Халуун уурал, уһатай цехүүдгүйшье һаа, фермэ соошье һолоомо шанаржуулхада болоно. Энэ аргые Сэлэнгын, Кировэй нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» совхозууд үргэнөөр хэрэглэдэг. Һолоомые ингэжэ шанаржуулха арга боломжо ажахы бүхэндэ бии.

Малай тэжээлэй рационниие азот элбэгтэй болгохо, мүн фосфат болон бусад минеральна нэмэлтэ, микрозүйлнүүдые холилсохо хэрэгые олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд юундэшьеб тоодоггүй. Үнгэрхэдөө, малынь тэжээлэй дабһаар удаан дуталдажа байдаг. Минеральна тэжээл малай эдиһэн юумые досоонь һайнаар шэнгээхэ, илангаяа нарай малай һайнаар түлжэхэ, томо болоходонь туһатай. Ажахынуудые минеральна нэмэлтэ тэжээлээр хангаха тушаа «Сельхозхимия» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд анхарал табиха зэргэтэй.

Байгша ондо Хяагтын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Кабанскын, Улаан-Үдын районуудай зарим ажахынуудта малда эдюулхээр тарян таһалагданхай. Энэ ороойһо таряае ашаг үрэтэйгөөр малда эдюулхын тула тэрэниие холимол тэжээлээр андалдаа һаа, ажахыда, гүрэндэшье ашагтай байха һэн.

Олохон ажахынууд республикын газаа тээ ошожо бүдүүн тэжээл бэлэдхэжэ байнхай. Гэбэшье энэ хүдэлмэри үшөөл удаанаар ябуулагдана. Ноябрийн эхин болотор бүхыдөө абтаха ёһотой һолоомоной оройдоол арбанай нэгэ хубинь зөөгдөө. Хэжэнгын районой ажахынууд тэжээлээр илангаяа ехэ дутамаг аад, һаял октябриин һүүл багаар һолоомо бэлэдхэжэ эхилбэ. Загарайн, Баргажанай, Улаан-Үдын ажахынууд, тэрэшэлэн Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын районуудай зарим колхоз, совхозууд энэ хүдэлмэриие тон аали нобшоор ябуулна.

Энэ хүдэлмэриие саашадаа удаарuулжа огто болохогүй. Дутуу байһан бүдүүн тэжээлые хүсэлдүүлхэ талаар тогтоогдоһон даабариие дүүргэзгүй һаа, мал ажалаа айхабтар бэрхэтэй байдалда оруулха болонобди.

Ниитын адууһа малые тэжээлээр хангаха, үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд сэхэ харюусалгатай гэжэ һануулая. Энээндэ һанаа амараар хандаһан колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ партийна комитедүүд шанга эрилтэ табиха ёһотой. Мүнөө һолоомоной хэр зэргэ бэлэдхэгдэжэ байһаниие ойрын үдэрнүүдтэ хинан шалгажа, тэндэ хүдэлдэг бригаданuудта хүнүүдые, машина, техникэ нэмэжэ табиха, асарагдаһан һолоомые һааталгүй түргэнөөр вагонһоо буулгаха, зөөхэ хэмжээнүүдые абаха шухала.

Малай үбһэ тэжээлдэ нэмэри оруулха бага бэшэ арга боломжо республика доторшье бии. Малда эдюулхээр нарһанай шэлбүүһэ суглуулха, торфын бутархай, дэгнүүл, хагда, ожорһо, хулһа бэлэдхэхэ хүдэлмэриие хаа хаанагүй эмхидхэхэ байна. Хүн зоной эдеэ хоолой, промышленностиин үлөөдэһэ суглуулжа абаха, энэ талаар промышленна предприятинуудай коллективүүдые, хото город, хүдэлмэришэдэй тосхонуудай хүн зониие, һурагшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ зайлашагүй.

Эмхитэй гуримтайгаар, заршам журам һайнтайгаар, хоорондоо эдэбхитэйгээр мүрысэн ажаллаһан коллективүүд лэ үбэлжэлгын бэрхэшээлые амжалтатайгаар дабажа шадаха байна гэжэ үнгэрһэн жэлэй дүн гэршэлээ һэн.

Үбэлжэлгын үедэ һү ехээр һааха, малаа һайнаар шахан таргалуулха, түл олоор түлжүүлхэ тодорхой социалис уялга абаһан Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай үүсхэл мүнөө хүдөөдэ үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Социалис мүрысөөе хаа хаанагүй иимэ тодо һайнаар эмхидхэхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Мүрысэгшэдэй үрэ дүнгүүдэй адли бэшэшье һаань, тэрэниинь 10 хоног, һара, квартал бүхэндэ, үбэлжэлгын һүүлдэ жэншэдгүй согсолхо ёһотой. Эндэ моральна болон материальна урмашуулгын онол арганууд зүбөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Малай үбэлжэлгын орёо бэрхэтэй байһаниие хараада абажа, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерство малай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэжээлэй цехүүдтэ хүдэлжэ байһан механизаторнуудта, бригадирнуудта, бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ тогтоогдоһон түсэб даабариия дүүргээд, үйлэдбэринингөө урдын дүнгые үлүүлээд, даалгагдаһан малаа бүрин бүтэн ондо оруулаад байгаа һаань, октябрь һараһаа май һара болотор дээшэлүүлэгдэһэн ажалай түлөөһэ үгэхэ гэжэ ажахынуудта зүбшөөһэн байна. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, үйлэдбэриин һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө эдэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, мүн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ шан үгтэхэ болонхой.

Үбэлжэлгын үедэ малшадые ажаһуудалай, медицинын, соёлой талаар хангаха уялгатай зохёохы ажалтай коллективүүдтэ тодорхой түсэб зохёогдожо, КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Советтэ баталагдаа.

Холын малшадые хангаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, медицинын, соёлой болон ажаһуудалай хэрэглэмжын эмхи зургаануудай коллективүүдтэ тиишэ ошоходонь бүхы хэрэгтэй юумээр хангаха, туһалха гээшэ партийна комитедүүдэй уялга болоно.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэл дүүрэхэ дүтэлбэ. Мал ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулхадаа, энэ һалбариин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гэжэ КПСС-эй ЦК партийна организацинуудай урда эрилтэ табина. Энэ талаар малай үбэлжэлгые үнгэргэжэ байхадаа, 1982 ондо үбһэ тэжээл бүри ехээр бэлэдхэдэг болохо бата найдамтай үндэһэ һуури табиха ёһотойбди.

Һайн үүлтэрэй малай фермэнүүдые бии болгохо, бүхы түхэлэй эхэ малые олошоруулха тушаа мэргэжэлтэд ехэ хүдэлмэри хэхэ ушартай. Үйлэдбэриин эмхидхэлэй түрүү ашаг үрэ ехэтэй онол аргануудые нэбтэрүүлхын тула тугал, бурууну ундые түргэнөөр түлжүүлхэ, шахаха, һү ехэтэй эмэ гунжадые түлжүүлхэ ажахы хоорондын хамжаанай, тусхай мэргэжэлтэй комплекснуудые бии болгохо хэрэгые үргэнөөр ябуулха байнабди.

Мал ажалые онсо шухала һалбари болгохо гэһэн уряа доро хүдэлжэ, ороноймнай хүдөөгэй ажалшад табан жэлэй ээлжээтэ зорилгонуудые шиидхэжэ байна. Республикын малшадшье партиингаа ЦК-гай энэ уряае халуунаар дэмжэн, хүн бүхэн өөр өөрынгөө хүдэлжэ байһан газарта бүхы хүсэ шадалаа гаргажа, малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, Эхэ орондоо шадаал һаа ехэ продукци үгэхөөр зорижонхой.

Улаан-Үдэ хотын 46-дахи квартал. Эндэ 1-дэхи барилга-хабсаралгын управлениин Ажалай Алдар Солын II, III шатын ордено Пётр Павлович Григорьевой хүтэлбэрилдэг бригада 280 һууритай хүүгэдэй саад барижа байна. Бригадада 12 хүн хүдэлдэг. Бригадын гэшүүд түсэбөө хододоо 120 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир П. П. Григорьев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЕРЭЭДҮЙЕ ХАРААДА АБАН...

Хото шадарай ажахы һэн тула, манай эндэ овощ үнихэнэй ургуулдаг болонхой. Гэбэшье имартал 70-аад онуудта энэ һалбаримнай бодото үндэһэ һууритай боложо, ажахымнай шэглэлые тодорхойлдог болоо. Жэшээнь, 70-аад онуудта овощ бүхыдөө 30 гектар дээрэ ургуулагдадаг байгаа һаа, мүнөө 50 гектар болонхой.

50—60-аад онуудта эхэнэрнүүднай бүхы ажалаа гараараа хэдэг һааб даа. Эхэнэрнүүдэй шадал мэдээжэ. Һанаадшье үзыт, тяпхахаа бариад, зунай халуунда үглөөнһөө үдэшэ болотор тонгогошон, газар элдүүрилжэ ябахада, амар бэшэ. Тэрэ үедэ заримандаа 100-гаад хүрэтэр хүн огородтомнай хүдэлдэг байгаа. Тиигэбэшье ургамалнуунай үбһэндөө дарагдажа, мүртэй уһалжашье үрдидэггүй һэмди.

Зүгөөр 1972 онһоо зарим тэды хубилалтанууд боложо, ажалнай оньһожоруулагдажа эхилээ. Жэлһээ жэлдэ оньһожоруулгын хэмжээн дээшэлжэ, тарилга, зуруу хоорондын элдүүрилгэ, хоро сасажа, хорхой шумуулые хюдалга гэхэ мэтэ хүдэлмэри оньһон техникын аргаар хэгдэдэг болоо. Зүгөөр уһалалгын техникэ манда илангаяа ашаг туһатай. Юуб гэхэдэ, уһалалга гээшэмнай эгээл хүндэ, хүшэр хүдэлмэри ха юм даа. Мүнөө энэ хүдэлмэридэ ДДН-70 түхэлэй 4 машина хэрэглэгдэнэ. Шагтагалдаг зэр зэмсэгүүдтэй ДТ-75, ДТ-25 түхэлэй 4 трактор бүхы хүдэлмэриин дилэнхи хубиие дүүргэдэг болонхой.

Эдэ бүгэдын ашаар 100-гаад хүнэй орондо мүнөө 31 хүн хүдэлнэ. Урдань нэгэ хүндэ 0,5 гектар газар хүртэдэг байгаа һаа, мүнөө 1,3 гектар хүртэдэг болонхой. 60—70-аад онуудта гол түлэб капуста ургуулдаг байгаабди. Харин мүноо бусадшье ургамалнуудай талмай нэмэнхэй. Мүнөөхи 50 гектараа нигэжэ хубаарилнабди. 15 гектар үгэрсэ, 5 гектар помидор, 10 гектар морхооб, 3 гектар свёкло, 15 гектар капуста, 1 гектар укроп.

Хоёр табан жэлэй туршада түсэбүүдээ ото дүүргэжэ ябаабди. Оньһожоруулгын болон минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэһэнэй ашаар иимэ үрэ дүнгүүдые туйлаа гээшэбди. Жэшээнь, минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй үнэ сэнгынь ехэшье һаа, гаргашануудаа дүүрэн харюулжа, үшөө олзо оршо үгэдэг байха юм. Нёдондо жэл 152 мянган түхэригэй овощ бүхыдөө худалдаабди.

Энэ жэлэймнай үрэ дүнгүүд нэгэ бага доошоо. Юуб гэхэдэ, июнь һарада хүйтэн байжа, 18—19-нэй һүни хюруу унажа, туxашарууллаа. Хэды үдэр тарилгануудайнгаа талмай дээрэ хэдэн газартань гал түлижэ хонохо баатай болообди. Энээнэй ашаар 100 тонно үгэрсэ, 50 тонно помидор, 100 тонно морхооб, 10 тонно укроп, 10 свекло хуряабабди. Харин капуста 450 тонно абаабди. Нёдондонойхиһоо энэ 100 тонноор ехэ болоно.

Энээнэй түлөө хүдэлмэришэднай нилээд хүсэлэл оролдолго таргаа гээшэ ааб даа. Газараа һайнаар элдүүрилжэ, хабарай тарилга агротехническэ заабариин ёһоор хээбди. Минеральна үтэгжүүлгэ саг үргэлжэ оруулагдаа. Гектар бүхэндэ 850 килограмм үтэгжүүлгэ хүртэһэн байха. Уһалалгын гурим наринаар баримталагдаа. Илангаяа зунай эхиндэ ургамалнуудай садахыса ундалуулагдажа байгаа. Хорхой шумуулнуудтай, буртаг үбһэнтэй гербицид хэрэглэн тэмсээбди.

Буряадай АССР-эй габьята механизатор Иннокентий Харлампиевич Кокорин эдэ хүдэлмэринүүдые саг соонь дүүргэхын хойноһоо хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө элсүүлэн оролдоо.

Кокорино һууринай звено социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Энэ звенодомнай гол түлэб наһатай, дүй дүршэлтэй болоһон эхэнэрнүүд хүдэлдэг. Жэшээнь, Ольга Ивановна Кокорина 25 жэл соо ажаллана. Энэ хүмнай даабарла хододоо 200 процент дүүргэжэ ябадаг заншалтай юм. Тиихэдэ мүн лэ Кокоринанууд Евгения Павловна Васса Ивановна хоёр, Т. Б. Жалсараева, звеношон Н. А. Хлебодарова гэгшэд эрхимээр хүдэлнэ. Тус звеногойхид овощ суглуулха байгша онойнгоо түсэбые 130 процент дүүргээ.

Энэ намартаа эртүүр хүйтэржэ, помидор, үгэрсэеэ гээлтэдэ оруулхагүйн тула богони болзорто, эмхитэйгээр хуряажа абаабди.

Хурамшымнай звенодо ехэнхидээ һаяын жэлнүүдтэ һургуули дүүргэһэн залуу басагад хүдэлдэг. Хэд бэ гэбэл, Долгор Гармаева, Дулма Гармаева, Цыпилма Дабаева, Люба Санжиева, Гильбирма Пурбуева, Дыжит Бардуева болон бусад наһатайшуулһаа дутуугүй овощ ургуулдаг болоо.

Юрэдөө, саашадаа бүхы ажалнай эдээндэл адли залуушуулда тудаха гээшэ. Хойто жэл огородоймнай талмай 75 гектар хүрэтэр ехэ болохо. Үшөө 15 хүдэлмэришэн хэрэгтэй болохо. Саада жэлынь талмаймнай 100 гектарта хүрэхэ. Эдэл жэлнүүдтэ 2.000 дүрбэлжэн метр үбэлэй теплицэ барихаар түсэблэгдэнхэй. Хүдэлмэришэднай бүрил олошорхо. Тэдэниие байраар хангаха хэрэгтэй. 30 хүнэй байха хамтын байра, хоёр квартиратай 7 гэр баригдахаар хараалагданхай.

Бурлад зон урдандаа огородой эдеэн гэжэ хэрэгсээдэггүй һааб даа. Саг ондоо боложо, малшадай үри һаданар шэнэ хүдэлмэридөө нилээд мэргэжэнхэй, нюусануудыень яһала таанхай. Үмсэдөөшье манай эндэ огородой ургамалнуудые һуулгажа, хотын дэлгүүрые хангадаг. Тиимэһээ үхибүүд багаһаа энэ ажалай оньһые таняадхина. Манда ерээд хүдэлхэдөө, эдэниие байраар хангаад, үгээ тэдээнтэй зохидоор ойлголсожо, урмашуулжа байгаа һаа, залуушуулнай юушье хэхээр лэ.

Дутагдалнууд бии ааб даа. Ашаанай машина шэгнэхэ шэгнүүрнай багадана. Энээнһээ боложо, жэшээнь, капустаяа машинаһаа буултажа, бага багаар шэгнэжэ зобонобди. Овощ зөөхэ тусхай контейнернүүд байгаа һаа, ашахадашье бэлэн, овощнайшье бизарха, гэмтэхэгүй, хэрэглэгшэдтэшье саг соогоо һаадгүй ошоод байха һэн. Тиихэдэ социалис мүрысөөнэй арга нөөсэнүүдые гүйсэд ашагланагүйбди гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Саашадаа манда олон залуушуул ерэхэ хадань, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудтай хамта энэ асуудалые дары шиидхэхэ байгаа.

Мүнөө бүхы ургасын хурягдаад байхада, үбэлдөөшье хэхэ ажалнай барагдахагүй. Һургааг бэлдэжэ, 20 гектар шэнэ талмай хорёолхо хэрэгтэй. Ажахыдамнай парнигай 2.000 рама хэрэгтэй болохо.

Тиигэжэл совхозоймнай огородшод ерээдүйнгөө түсэбүүдые бэелүүлхын тула, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, хотын зониие һайн шанартай ногоон эдеэгээр гүйсэд хангахые оролдоно.

Е. БАИРБИЛИКТУЕВА,
Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой агрономовощевод.

ТАСС-ай КОРРЕСПОНДЕНТНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

БАЙГААЛИИН БАЯЛИГЫЕ АШАГЛАНА

Амарай областиин урда зүгтэ геологүүдай элирүүлэн нээһэн хүрин нүүрһэнэй Архаро-Богучанска уурхайе «Дальвостуголь» нэгэдэлэй коллектив ашаглажа эхилээ.

Архара ба Богучан тосхонуудай хоорондо карьер баригдана гэжэ ТАСС-ай корреспондент мэдээсэнэ. Эндэ хүсэ ехэтэй хоёр экскаватор хүдэлнэ. Үшөө нэгэ драглайн хабсаргагдажа дүүрэхээ байна. Ерэхэ жэлдэ горнягууд 1,5 миллион тонно нүүрһэ малтажа абахые хараална.

Амарай областиин ба Хабаровска хизаарай городуудые болон хүдэлмэришэдэй һуурин тосхонуудые түлишөөр гол түлэб хангадаг «Дальвостуголь» үшөө нэгэ түүхэй эдэй найдамтай баазатай болобо бшуу. Эндэхи хүрин нүүрһэн хэдэн арбаад жэл соо ашаглагдаха юм.

Архара тосхоной захада горнягуудай томо һуурин тосхон барихаар түсэблэгдэнэ.

Благовещенск.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ ШЭНЭ БАЙШАН

Тайгын Ракитное тосхоной үхибүүдтэ ехэ баяр болобо. Ушарынь гэбэл, Пионернүүдэй байшан нээгдээ юм. Хоёр дабхар байшанда 20 кружок — техническэ модель бүтээлгын, уран һайханай гимнастикын, авиамоделизмын болон бусад кружогууд хүдэлнэ. 300 гаран үхибүүд тэндэ һуралсана.

Пионернүүдэй шэнэ байшангай филиалнууд Малиново, Орехово, Зимники гэһэн томо тосхонуудта нээгдэнхэй.

Примориин 20 тосхондо пионернүүдэй хүдэлмэриин иимэ түбүүд хүдэлнэ гэжэ ТАСС-ай корреспондент тэмдэглэнэ. Холын һуурин газарнуудай үхибүүдэй сүлөө сагые һонирхолтойгоор, ашатай туһатайгаар үнгэргэхэдэ, тэдэ туһалдаг байна.

Дальнереченск,
Приморин хизаар.

ТЮМЕНИИН УУРХАЙНУУДАЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН

Ханты-Мансиин автономито округой элшэ хүсэн улам нэмэнэ. Сургутска ГРЭС-эй 13-дахи энергоблогой барилга дээрэ технологическа гол түхеэрэлгые хабсаргажа эхилээ. Мүнөө жэлэй һүүл багта тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, станциин хүсэн 210 мянган киловаттаар дээшэлхэ болоно.

Тюмениин уурхайнуудта нефтьтэй хамта олзоборилогдодог газ түлишэ болгон, эндэ хэрэглэгдэдэг юм. Мүнөө жэлдэ автономито округто 18 миллиард шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхөөр хараалагдана. Энэнь нёдондонойхиһоо хахад миллиардаар ехэ болоно.

Сургут,
Ханты-Мансиин автономито округ.

ГАБШАГАЙГААР АЖАЛЛАНА

Ашагта малтамал шэнжэлэн бэдэрхэ скважина барилга дээрэхи хүдэлмэриие эхинһээ захадань хүрэтэр дүүргэхэ дүрим нэбтэрүүлһэнэй ашаар Ямал гэжэ хахад арал дээрэ нефтиин ба газай шэнэ хэбтэшэнүүдые нээхэ арга олдоһон байна. Гансал үрэмдэгшэд бэшэ, мүн дүтэрхы мэргэжэлтэд — хабсартагшад, туршагшад хүдэлмэриин эсэсэй дүнгэй түлөө һанаагаа табидаг болонхой.

Тэдэнэй хоорондоо иимэ харилсаа холбоотойгоор хүдэлдэг болоһоной ашаар бригаданuудай һаатадаг ушар үсөөрөө, ажалай бүтээсэ дээшэлээ.

Нефть шэнжэлэн бэдэрдэг Карска экспедициин бүхы арбан бригада жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэнхэй. Жэлэй эхинһээ хойшо тэдэнэр 45 мянга гаран метр нүхэ малтаа. Хүдэлмэриин хурдадхагдаһан арга дүршэлые бусад коллективүүдэй хэрэглэхынь тула экспедициин бааза дээрэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули байгуулагданхай.

Салехард.

ХАА ХААНАГҮЙ ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ КОНТЕЙНЕРНҮҮД

«Абаканвагонмаш» нэгэдэлэй коллективэй бүтээжэ эхилһэн контейнернүүд тон бүхэ, хүйтэндэ тэсэмгэй байһаараа шалгарна. Норильскын металлургическа комбинадай продукци эдэ контейнернүүдтэ хэгдэжэ, Хойто далайн замаар ябуулагдаха юм.

Һалбариин томо предприяти хаа хаанагүй хэрэглэгдэдэг ехэ ашаанай контейнернүүдые улам олоор бүтээнэ. Булад хайлуулгын хоёр цехэй корпусууд ербын бодонхой, ойрын сагта шэнэ ТЭЦ-эй түрүүшын энергоблок ашаглалгада оруулагдаха юм. Хакассай автономито областьдо бүтээгдэһэн контейнернүүд түмэр замаар, гол мүрэнүүдээр ашаа зөөлгые бүри хямда болгоходо туһалха байна.

Абакан.

ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХА ЗАМ

Түсэбөөр хараалагдаһан болзорһоо һара шахуу урид мелиораторнууд Горно-Алтайн автономито областиин тарялашад болон малшадта уһалагдадаг мянга гаран гектар ба хатаажа һайжаруулагдаһан 800 шахуу гектар газар дамжуулан үгэбэ. Чуйска голдо ехэнхи хүдэлмэри хэглэжэ, тэрэ лаб найдамтай ургаса абаха зоно болгон хубилгагдаа.

— Мүнөө жэлэй сагай уларилай таарамжагүй муу байгаашье һаань, эндэ оршодог Кош-Агачска районой ажахынууд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэв, — гэжэ партиин Кош-Агачска райкомой нэгэдэхи секретарь В. Чаптынов хэлэнэ. — Мелиораторнуудай туһаламжаар таряашад гектар бүриһөө 30 центнер хүрэтэр үбһэ бэлэдхэжэ абаа. Энэнь нуга сабшалан дээрэһээ абтаһан ургасаһаа ехэ болоно. Түрүү ажахынуудта ногооной хоёр дахин ехэ ургаса хуряагдаа.

Автономито областьдо уһалагдадаг газарай талмай бүхы дээрээ 14 мянган гектар болонхой. Табан жэлэй эсэс тээшэ тэрэ хоёр дахин үргэдхэгдэхэ юм.

Горно-Алтайск.

(ТАСС-ай корр).

Улаан-Үдын районой «Никольский» совхозой мал шахан таргалуулгын комплексдо мүнөө үедэ 2.300-гаад толгой мал харууһалагдана. Энэ комплексын малнууд һайн харууһан дээрэ дүүрэн рационоор эдеэлүүлэгдэдэг. Тиимэһээ малай шэгнүүр сүүдхэдээ ехээр нэмэжэ, гүрэндэ тушаагдаха болоходоо, 400—450 килограмм татадаг юм.

Эндэ дүй дүршэлтэй малшад хүдэлдэг. Малшан бүхэн 200-гаад толгой мал даажа абаад, шэгнүүрыень нэмээхын хойноһоо оролдоно. Тэдэнэй дунда Валентина Александровна Васильева онсо шалгаран хүдэлнэ. Валентина Александровна мал шахан таргалуулгада олон жэлэй туршада хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болонхой. «Никольский» совхозой үхэршэнөөр арбан гурбан жэлэй туршада ажаллахадаа, жэл бүри ажалай эрхим амжалтануудые туйлажа, тэрэ социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гарадаг байна.

Валентина Александровна мүнөө 226 үхэр харууһална. Нүхэр Васильева даажа абаһан үхэрнүүдээ һайнаар харууһалдаг, «һайн гартай малшан» гэжэ суурхана. Малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ мянган граммаар нэмээжэ, 400—500 килограмм татадаг мал гүрэндэ тушаадаг юм.

Малые комплекснуудта шахан таргалуулхада, ашаг үрэтэй, малай шэгнүүр ехээр нэмэдэг гэжэ «Никольский» совхозой үхэршэдэй дүй дүршэл харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын районой «Никольский» совхозой түрүү үхэршэн В. А. Васильева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Арадай хиналтын булан

шагтагаддаг 919 түхэригэй сэнтэй нэгэ тэргэ үгы болоо. Ахамад механик Михайловай харюусалгада тушаагдаhан хэдэн олон түхеэрэлгэнүүд мүн лэ хуби хүбаряа хулгайлагдаhан.

Харгы барилгын 2-дохи участогой ахамад инженер Б. Г. Лопадчак гүрнэй зөө- [illegible] мүнгэ зөөри гаргашалха түрим энэ участогта хазагайруулагдана. «Волга» автомашиныш жолоошондо салин түлэхэ мүнгэнэй [illegible] түлэхэ, энэ хэрэгтэ 3818 түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа.

Районой арадай хиналтын комитедэй заседани дээрэ [illegible]

ХНИКЭЭ hАЙНААР АШАГЛАХА

[illegible] харгы барилгын 2-участок [illegible] харгы [illegible] барилдаг юм. [illegible]

риис бүрин бүтэн байлгаха уялгаа мартажа, техникэ зүбөөр ашаглаха, хадагалха, гамнаха талаар ямаршье хэмжээ абанагүй.

Техникэ ашаглалгын дүн саг соогоо согсологдоногүй. Энэ талаар ямаршье хиналта, шалгалта хэгдэнэгүй. Түс участогой бухгалтери (ахалагша бухгалтер Е. С. Аюшеева) техникэ бүридхэлдэ абалгые [illegible] үнгэргэнэ. [illegible]

«ДСУ-2» предприятиин хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэри шүүмжэлэгдэбэ. Предприятиин начальник В. П. Туезов [illegible]

[illegible] зэн бусаар хандаха ябадал [illegible] тэмсэлэй хэгдэдэггүй [illegible] мүнгэ зөөри хэмhээ үлүү [illegible] үригдэнэ, алмалта арьилын журам сахигдана [illegible] Жэшээнь, 5020 түхэригэй сэнтэй элдэб янзын 21 [illegible] техникэ эндэ тоногhон байна. Жэшээлхэ [illegible] 2374 түхэригэй «Москва» автомобиль, трактор [illegible]

байха юм. Хэгдээд байhан хүдэлмэриин түлөөhэн 106,7 мянган түхэригэй байха аад, 140 мянган түхэригэй сэнтэй болоо. Мкртчян, Николян гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг ерүүл барилгашадай бригадын гэшүүдтэ 5206 түхэриг үлүү түлэгдөө гэжэ тусхай шалгалта элирүүлээ. Тиихэдэ, хүдэлмэришэдые ажалда абаха,

[illegible] лэгшэд В. П. Туезов, Б. Г. Лопадчак гэгшэд найдуулаа. Абтаhан хэмжээнүүд тухайгаа тэдэнэр энэ жэлэй эсэстэ комитедтэ мэдээсэхээр уялгалагдаа.

Б. ОЧИРОВ,
Захааминай районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ДЭБХИТЭЙГЭЭР

Манай Тимлюйн цементнэ заводто [illegible] арагдаhан оньhото түхеэрэлгэнүүдэй [illegible] сагаан саг соо муугаар хадагалагдажа [illegible] ыень хүдэлмэришэд мэдэхэдээ, энээн [illegible] предприятиингаа арадай хинагшадта дуулгажа, түргэн хэмжээ абаень дурадхаhан юм. Арадай хинагшад энэ мэдээсэлээр нарин шалгалта [illegible] хэжэ, дааhан ажалдаа харюусалгүйгөөр, гүрэнэй зөөридэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг ушарнуудые тобойсо [illegible] үүлээ hэн. Главна механик Я. А. [illegible] ков, транспортна цехэй начальник С. Беленик гэгшэдэй гэмэ зэмэтэй [illegible] ниинь элирүүлэгдээ.

Заводоймнай арадай хинагшад саг [illegible] элжэ хиналта, шалгалтын хүдэлмэри наринаар ябуулжал байдаг. Тиихэдээ энэ хэрэгтээ предприятиингаа профсоюзай, комсомолой эдэбхитэдые [illegible] өөр хабаадуулна. Хэмhээ хэтэрмэ [illegible] нүүдтэй ушарха сагай тудаа hаа, [illegible] ХСС-эй түлөөлэгшэдтэ хандажа, тэирээ хэрэгтэй туhаламжа абадаг юм.

Заводтохи арадай хинагшадай 11 бүлэг, 2 пост үйлэдбэриин участок бүхэнэй [illegible] дэлмэрииe, ажалай журам сахилгые, [illegible] рэнэй зөөридэ социалис ёhoop хандалые ажаглан шалгажа байдаг. Арадай хинагшадай гол бүлэгые заводой партийна комитедэй секретариин орлогшо Виктор Юрьевич Журнист хүтэлбэрилнэ.

Парткомой гол бүлэгэй талаhаа арадай хинагшадай секторнүүдтэ, постнуудта зүбшэл заабариhаа эхилээд элдэб туhаламжа хүргэгдэжэ байдаг. «СССР-эй арадай хиналта тухай» Хуулиин баталагдаhанай удаа манай заводто арадай хинагшадай hургуули эмхидхэгдээ hэн.

Арадай хинагшадаар манай заводой түрүү хүдэлмэришэд, этигэл найдабаритай мэргэжэлтэд hунгагдадаг байна. Тэдэнэй бүхы хүдэлмэри парткомой баталhан түсэбэй ёhoop эмхидхэгдэнэ. Арадай хинагшадай хүдэлмэришэдэй коллективүүдтэй нягта холбоотой байдаг дээрэhээ хэгдэhэн шалгалтанууд үрэ дүн hайнтай байдаг, тэдэнэртэ олон мэдээсэлнүүд, гуйлта бэшэгүүд, hонирхолтой дурадхалнууд ходоо ерэжэл байдаг гээшэ.

Заводой хүдэлмэришэдэй ажаглалта оруулhан дурадхалнууд ходоо анхарагдадаг гээшэ.

Арадай хинагшад заводой хүдэлмэришэдэй гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ аша нүлөөгөө үзүүлжэ үргэлжэлhөөр.

В. АНОСОВ,
Тимлюйн цементын заводой электромонтер.

ОЛОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙГААР

Мүнөө жэлдэ таряа хурьялга тон хүндэ хүшэр эрхэ [illegible] алда үнгэрбэ. Хада [illegible] тай, ой тайгатай газар оршодог манай совхоз [illegible] таряа ургуулдагшьегүй. Мүнөө жэл 1500 гектар [illegible] hээ 13.500 центнер [illegible] hо суглуулжа, амбаар оруулха түсэбөө дүүргэбэйнабди. Теэд ехэ бэшэ [illegible] haань, ургуулhан ургаса [illegible] гаа hайн шанартайгаар [illegible] лажа абаха гэжэ оролдоо. Энэ хэрэгтэ хубитаяа [illegible] улан, арадай хинагшад [illegible] ехэ үүргэ дүүргэhэн байи.

Би hүүлэй хэдэн жэлэй [illegible] шада совхозойнгоо арадай хиналтын гол бүлэгые [illegible] тойлжо ябанаб. Тиимэ өөрынгөө гол ажалhаа [illegible] совхозой бүхы ажал [illegible] хэрэгтэ hаналаа табижа ябаха хэрэгтэй бологдоно. Бүхэмнай барандаа 52 хүн [illegible] Хүдөө ажахын шухала [illegible] ааниин эхилхэдэ, бидэ арадай хиналтын саг зуурын постнуудые байгуулбабди.

Байгша оной таряа хурьялгын үедэ арадай хинагшадай саг зуурын дүрбэн пост байгуулаа hэмди. Тэдэнэй хоёрынь хурьялгын транспортна звенонуудта, ну- тоогууд дээрэ байгуулагданхай. Эдэ постнуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр эгээл харюусалгатай, найдабаритай хинагшад табигдадаг. Жэшээнь, хурьялгын-транспортна звенонуудта В. Н. Котовщиков, Д. С. Цыбиков, орооhоной тоогууд дээрэ М. М. Ангархаев болон совхозой ветеран, пенсионер Б. С. Намжилов постнуудай толгойлогшодоор томилогдонхой.

Эдэ постнуудаа байгуулhаар бидэ арадай хинагшадай зүблөө үнгэргөө hэмди. Энэ зүблөөн дээрээ таряа хурьялгын али зэргэ орёо эрхэ байдалда үнгэрхэ байhан тухай, арадай хинагшадай ямар үүргэ дүүргэхэ тухай хөөрэлдөө хээбди. Арадай хиналтын пост бүхэнэй хүдэлмэриин түсэб табигдажа баталагдаа hэн.

Мүнөө ургаса хурьялгын энэ халуун хаhын үнгэрөөд, үбэлжэлгын эхилээд байхада, манай арадай хинагшад муу бэшээр ажаллажа байнхай. Арадай хинагшадай кадрнуудые шэлэжэ табихадаа, алдуу хээгүй байhандаа бидэ баяртайбди. Эндэ, таряа хурьялгын үедэ эрхим hайнаар хүдэлжэ байhан арадай хинагша В. Хадагаевые онсолон тэмдэглэхэеэ hанаа hэм. Тэрэ комбайнтай бүнке-

рай нүхэ hүбэ шэглэхэhээ эхилээд, гонзогоршье хоолос үлөөнгүи хурьяаха, hолоомосо нэгэ жэгдээр унагааха хүрэтэр хиналта наринаар хэжэ, дутагдалнуудыень усадхахын түлөө тэмсээ hэн. Арадай хинагшад В. Г. Хартаев, Б. С. Намжилов болон бусад дааажа абаhан даалгабаряа наннаар дүүргэнэд.

Ургаса хурьялгын үедэ арадай хиналтын гол бүлэгэй нэрэ дээрэ механизаторнуудай муугаар ажаллаhан тухай, голодоhо гаргаhан тухай, ажалнаа хожомдоhон, зайгуултаhан тухай нэгэшье гомдол ороогүй. Энэ хадаа манай хинагшадай эрилтын ёhoop, hайнаар хүдэлжэ байhыень гэршэлнэ бшуу. Урдань элдэб гомдол болон мэдүүлгэнүүд олон ородог бэлэй.

Манай совхозой механизаторнууд таряагаа, хартаабха болон овощоо яhала hайнаар, эмхитэйгээр хурьяажа дүүргээ.

Мүнөө манай совхозой арадай хинагшад ниитын малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэдэ туhалхаар хараалhан хэмжээнүүдээ бэелүүлжэ байна.

А. КОМИССАРОВ.
Түнхэнэй совхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын судна-бүтээлгын заводой модо болбосоруулгын цехэй арадай хинагшадай бүлэгые коммунист Заира Ибрагимовна Угудина ударидана. Энэ бүлэгэй эдэбхитэдэй хүдэлмэри заводой бүхы хүдэлмэришэдэй коллективүүдтэ hайшаан дурдагдадаг, үндэрөөр сэгнэгдэдэг юм.

Цехэй арадай хинагшад ниитын зөөри гамналга, арьбалалгын ёhо гуримые үйлэдбэриин участок бүхэн дээрэ нарин нягтаар бэелүүлхэ хэрэгтэ горитойхон нүлөө үзүүлдэг.

Арадай хинагшадай энэ бүлэг соо цехэй түрүү хүдэлмэришэд П. Д. Кушеева, Е. М. Жукова, Т. В. Мишина, Г. Н. Черных гэгшэд ниитын энэ ажалда эдэбхитэй хабаадалгаараа шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехэй арадай хинагшад заводто бүтээгдэhэн арадай үргэн хэрэглэлэй эдэй шанар шалгажа байна. Баруун гарhаа — З. И. Ягудина.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

ФРГ: Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ЕРЭХЫЕ ХҮЛЕЭНХЭЙ

(БОННЬОО ТЕЛЕТАЙПААР АБТАА)

«Манай ороной амгалан байхые хүсэдэг бүхы хүнүүд, бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерэхэеэ байhые ехэ найдабаринуудтайгаар хүлеэнэ. Дайнай ба энхэ тайбан байдалай, ракетнэ зэбсэглэлгын ба шахардуу байдалые hуларуулгын, харша харилсаанай ба амгалан харилсаа холбооной асуудалнуудаар гараhан зүришэлдөөнэй манай арадые, тэрэшэлэн түбиин бусад бүхы арадуудые ехээр hанаата болгожо байhан үедэ Совет гүрэнэй толгойлогшо ФРГ-дэ ерэхэнь» гэhэн Германиин Коммунис партиин Правлениин Президиумэй мэдүүлгын эдэ үгэнүүд Баруун Германиин социальна ондо ондоо байдалтай зоной, политическэ бүлэгүүдэй хүсэл бодол болон hанаа сэдьхэлые элирхэйлнэ.

Леонид Ильич Брежнев ФРГ-дэ түрүүшынхеэ 1973 оной майда ерэhэн юм. Экономикын, промышленностиин, техникын, соёлой, агаарай харилсаанай талаар тиихэдэ баталагдан абтаhан хэдэ хэдэн шухала документнүүд хоёр ороной хоорондын харилсаандахи таарамжатай хубилалтые бэхилhэн байгаа. СССР ФРГ хоёрой хоорондо 1970 оной августын 12-то баталагдаhан договор тус харилсаанай үндэhэ hууриинь болоhон юм. Олон жэлдэ зүришэлдөөтэй байhанай, «хүйтэн дайнай» hүүлээр Совет-Баруун Германиин хоорондохи харилсаанда үндэhэн хубилалта болоо бэлэй.

Совет ороной хүтэлбэрилэгшэ хоёрдохёо 1978 оной майда Рейн мүрэнэй эрьедэ албанай хэрэгээр ерээ hэн. Шахардуу байдалай hуларалга ба олон янзын харилсаанай хүгжэлтын али тухай ашатай туhатайе, ФРГ-гэй ба СССР-эй арадуудай, мүн Европын, бүхы дэлхэйн арадуудай үндэhэн аша туhада тэдэнэй али тухай гүн гүнзэгыгөөр харюусадаг байhыень түрүүшын ерэлгэhээ хойшо үнгэрhэн табан жэл эли тодоор гэршэлэн харуулаа hэн. Тэрэ табан жэлэй дүнгүүд Л. И. Брежневэй, ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидтын гараа табиhан хамтын деклараци дотор найруулагдаhан байгаа. «Бүхы харилсаанайнгаа шанар болон хэм хэмжээе улам дээшэлүүлхэ гэжэ хоёр талын эрид шууд эрмэлзэдэг, хани хүршэ ёhоной, улам үргэдэжэ байгаа харилсаа холбоогоо мүн лэ ерээдүйн үетэдэн найдамтаи түнлалта болгохын тула эрмэлзэдэг байhаниинь тэрэ документ дотор тусхайлан тэмдэглэгдэhэн байдаг.

Экономикын ба промышленностиин талаар СССР-эй ба ФРГ-гэй удаан сагай харилсаа холбооe хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхэ тухай хорин табан жэлэй хараатай хэлсээндэ—юрэ бусын документдэ Л. И. Брежневэй тиихэдэ ерэлгын үеэр гар табигдаhан юм.

Эдэ хэлсээнүүдэй али али талада ашагтай туhатай, ехэ үрэтэй байhыень үнгэрhэн жэлнүүд лаблан баталаа. Баруун Германиин хоёр мянга гаран фирмэнүүд совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэй нягта харилсаа холбоотой болонхой. Тэдэнэй тоодо «Маннесман», «Крупп», «Гуте-Хоффнунгс-Хотте», «Сименс» ба бусад ФРГ-гэй экономикодо гол үүргэ дүүргэдэг томо компанинууд бии.

Үнгэрhэн арбан жэлэй турша соо Совет-Баруун Германиин худалдаа наймаанай эрьесэ арба дахин ехэ, үнгэрэгшэ жэлдэ 5,8 миллиард түхэригэй хэмжээтэй болоhониинь хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байhые эли тодоор гэршэлнэ. ФРГ хүгжэнги капиталис оронуудай дундаhаа манай оронтой худалдаа наймаа хэдэг гол партнёр, харин СССР —социализмын оронуудай дундаhаа ФРГ-тэй худалдаа наймаа хэдэг гадаадын түрүүшын партнер болоно. Гэхэ зуура, СССР-тэй ФРГ-гэй, бүхы Баруун Европын экономическа холбоо барисаануудые таhалдуулха гэhэн hэдэлгын США-гай засаг баригша бүлэгүүдэй зүгhөө саг үргэлжэ гаргагдабашье, Совет-Баруун Германиин харилсаа холбоон хүгжэжэл байдаг гэжэ тусхайлан тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ харилсаа холбооной шухала, ашатай туhатай байhаниинь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, Баруун Германиин хүн зониие хүдэлмэреэр хангаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байна. Капиталис оронуудта кризисэй hүжэрэн дэлгэрээд байhан оршон байдалда, ФРГ-дэхи ажалгүйшүүлэй тоогой миллионhоо дээшэ болоод байхада, совет захилнууд 500 мянган ажалшадые саг үргэлжэ хүдэлмэреэр хангана. Федеральна канцлер Г. Шмидтын, ФРГ-гэй Немец профсоюзуудай нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Г.-О. Феттерэй, ороной мэдээжэ бусад ажал ябуулагшадай хэлэhэн үгэнүүд дотор энэ баримтын нэгэнтэ бэшэ дурдагдаhаниинь тушаан болоhон ушар бэшэ байха.

«Совет хүтэлбэрилэгшэ Леонид Ильич Брежневэй албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерэхэеэ байhые hайшаанабди, энэнь амгалан тайбан байдал бэхижүүлгын хэрэгтэ шухала хубита болохо гээд этигэнэбди»—гэжэ Дуйсбургын «Маннесман» гэдэг концерной заводуудай бүлэг хүдэлмэришэд hаяхан мэдүүлhэн байна. Шахардуу байдал hуларуулха политика ажалшадай үндэhэн аша туhада харюусана, Советскэ Союзай захилнуудай ашаар лэ бидэнэй олон нүхэд ажалтай байhаар гэжэ тэдэнэр тусхайлан тэмдэглээ.

Баруун Германиин промышленностиин «капитануудай» нэгэн, Германиин промышленно-худалдаа наймаанай нэгэдэлэй президент Отто Вольф фон Амеронген ФРГ-гэй ба СССР-эй экономическа харилсаа холбооной дүнгүүдые, саашанхи арга боломжонуудые тон үндэрөөр сэгнэнэ. ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, тэрэ нигэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ: Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Бонндо ерэхэеэ байhан ушар хоёр ороной экономическа харилсаанда шэнэ эршэ оруулха байха. Гэхэтэй хамта, энэ харилсаа холбоон заншалта худалдаа наймаанай хэм хэмжээнhээ үни дээшээ болонхой, хамжаанай проектнүүдые хамтадаа (тэрэ тоодо гурбадахи оронуудта) бэелүүлгын замда орожо байнхай гэжэ хэлэмээр. Жэшээлхэдэ, Совет-Баруун Германиин хамжаата арба шахуу фирмэнүүдэй ажал ябуулгань—хоёр талын ажал хэрэгэй холбоо барисаанай үрэтэй шэнэ формо болонхой.

Совет артистнуудай гастрольнууд, кинотеатрнуудта, мүн телевиденеэр совет фильмүүдые харуулдаг, совет зохёолшодой номуудые хэблэн гаргадаг ушар — ФРГ-гэй соёлой ажабайдалда эли бодо hуури эзэлдэг боложо байна. Гамбургын ба Ленинградай, Саарбрюккенэй ба Тбилисиин, Килиин ба Таллинай, Людвигсхафенэй ба Сумгандай, Эссенэй ба Донецкын, Дортмундын ба Ростов-на-Дону хотын хоорондохи холбоо барисаанууд, тэрэшэлэн ФРГ-гэй хэдэ хэдэн газар нютагуудта СССР-эй, зарим союзна республикануудай үдэрнүүдые үнгэргэлгэ hайн гурим заншал болонхой.

Үнгэрэгшэ арбан жэлэй турша соо хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо ходо үнгэргэгдэдэг болоhон уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд элдэб хэм хэмжээндэ политическэ харилсаа холбоо хүгжөөлгын үндэhэ hуури табиhан байна. Хойто Рейн-Вестфалиин премьер-министр Й. Рау, Гамбургын бургомистр К. фон Доханьи, Немец профсоюзуудай нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Г.-О. Феттер, тэрэшэлэн ХДС-эй мэдээжэ ажал ябуулагша В. Л. Кип гэгшэд hүүлэй нэгэ hарын турша соо албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэhэн байгаа. СССР-тэй харилсаа холбоон тон шухала гэжэ баруунай тала баридаг буржуазна бүлэгэй дундашье улам тодоор ойлгодог боложо байhыень hүүлэй тэрэ уулзалга элирхэйлнэ.

Гэхэ зуура, Совет-Баруун Германиин харилсаанай хэрэг үшөөл хүсэд hайн гэхын аргагүй. НАТО-гай ракетно-ядерна зэбсэглэлгын хэрэгтэ «зай забhар» гараа, тэрэниие «Першинг-2», далита ракетэнүүдээр бүглэхэ шухала болоо гэhэншүүгээр Бонной засагаархид лэ ажаглаhан байна. «Атлантическа hаналаа нэгэдэлгэ» гэдэгэй удхатайгаар баруун-европынхиhоо үлүү гарамаар тэдэнэр лэ шашалдадаг, ябуулга хэдэг байна. Коммунизмда харша хараа бодол ФРГ-дэ хуулита суртал байhан, тиимэ зандаа үлэнхэй. Тэрэнь уласхоорондын хэдэ хэдэн тон шухала асуудалнуудаар хоёр янзын хараа бодол болон баримталагдана.

Тиимэhээ, Совет-Баруун Германиин дээдэ тушаалтадай хоорондо болохоёо байгаа хөөрэлдөөн ехэ удха шанартай байна.

Энээнhээ амгалан тайбан байдалай, шахардуу байдал hуларуулгын, харилсаа холбооной ба үгээ ойлголсолгын аша туhада шухала тодорхой ябуулгануудай хэгдэхые гансашье ФРГ, Советскэ Союз бэшэ, мүн бүхы Европо хүлеэнэ.

«Шпигель» журналай редакциин асуудалнуудта Л. И. Брежневэй үгэhэн харюунууд ФРГ-дэ ехээр hонирхогдон угтагдаа. Эдэ харюунууд Баруун Германиин олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй «эгээн шухала темэ» байhаар. «Манай оронууд туршалгануудые дабажа гараха, этигэл найдабарида этигэл найдабаряар харюусажа, туйлаhанаа хамгаалжа, хоёр талын харилсаа холбооe сэхэ шууд, сусаршагүйгөөр бүрин хүгжөөхэ, ашаяа харуулhан хараа бодолые сахижа шадаха» гэhэн хоёр талын этигэл найдабари албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ерэхэдэ болохо хөөрэлдөөнэй үеэр бүрин бэелүүлэгдэхэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшын элирхэйлhэниинь тэмдэглэгдэнэ.

А. ГРИГОРЬЕВ,
С. СОСНОВСКИЙ.
ТАСС-ай корр.

ХИЛЫН СААНАhАА — ТАСС — АПН

АГААРАЙ ХИЛЭ ЭБДЭБЭ

КУВЕЙТ. Саудовска Аравиин Оборонын министерствын түлөөлэгшын Эр-Риядта мэдүүлhэнэй ёhoop, ноябриин 9-нэй үдэр Израилиин сэрэгэй хэдэн самолёт энэ ороной баруун-хойто районде королевствын агаарай дайда худар шурган ороhон байна. Саудовска ВВС-эй истребительнүүд агаарай хилэ дабагшадые угтан хүреэлээд, гэдэргээ бусахыень баадхаа.

Энэ ушар ноябриин 9-нэй үдэшэ Саудовска Аравиин правительствын заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байна гэжэ мэдээсэлэй Саудовска агентство дамжуулаа.

БИРМЫН ПАРЛАМЕНТЫН СЕССИ

РАНГУН. Байгша оной октябрьда болоhон бүгэдэ ниитын hунгалтын үеэр hунгагдаhан Бирмын шэнэ зарлалай Арадай суглаанай (парламентын) түрүүшын сесси эндэ нээгдээ. Гүрэнэй засагай дээдын зургаануудай шэнэ бүридэлнүүд сесси дээрэ баталагдаба. Конституциин ёhoop гансата ороной президент болохо Бирмын Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшээр У Сан Ю. hунгагдаа. Гүрэнэй Соведэй секретаряар Бирмын социалис программа гэдэг партиин генеральна секретарь У Эй Ко hунгагдаба.

Тэрэшэлэн премьер-министр У Маунг Маунг Кха түрүүтэй республикын шэнэ правительство эмхидхэгдээ. У Тун Вей гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаалда томилогдоо.

Сесси гурбан үдэр үргэлжэлхэ. Дотоодын политическэ, экономическа ба хуули гаргалгын асуудалнууд хараагдаха байна.

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

ВАРШАВА. «Солидарность» гэдэг профсоюзна нэгэдэлэй нэрээр халха хэдэг контрреволюциин түсэбүүд «Жолнеж вольности» газетэдэ тунхаглагдаhан статья дотор элишэлэгдэнэ. Поляк арадые хосоролой богоhо дээрэ байлгаха гэжэ оролдодог, социалис Польшын дайсадай hанаашалгаар аюулай, зүришэлдөөн хёмороной саг үргэлжэ улам дэбэргэгдэжэ байхые харанабди. Тиимэhээ энээн тухай сэхэ хэлэхэ уялгатай байнабди гэжэ тус газетэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

«Солидарностиин» удамаршад» ажалшадай ашаг туhатай ямаршье холбоогүй забастовконуудай кампани орон дотор үүдхээ. Катовице ба Вроцлавта эмхидхэгдэhэн харата ябуулганууд тэрэнэй гэршэ болохо байна. Зүндөө үүдхэгдэhэн «буруушаалай ябуулгануудые» «Солидарностиин» удамаршад толгойлно гэhэн багаламжануудай худал байhые тэдэ харата ябуулганууд гэршэлнэ. Октябриин 28-да үнгэргэгдэhэн забастовко контрреволюциин түсэбэй ээлжээтэ пунктын дүүргэлтэ болоно, бэрхэтэй байдалhаа гарахын тула ПОРП-ын ЦК-гай IV пленумэй хараалhан замуудhаа олониитын анхаралые hамааруулха зорилготой байгаа.

Социализмда, социалис Эхэ орондо, хуули гуримда, ПНР-эй уласхоорондын хамгаалхы союзуудта эсэргүү, дайсан харша ба hүйдхэлэй номнол элеэр хэхэ ябадалдань «Солидарностиин» пропагандистнуудта, hүйдхэлшэдтэ засагай зүгhөө түбэг бэрхэшээл ушаруулагдана, тиин профсоюзна нэгэдэл аюултай байдалда ороо гэhэншүүгээр «Солидарностиин» хархис хүтэлбэрилэгшэд худал хуурмаг үгэ хүүр тараана. Иимэ ябуулгануудаи хуули буса, өөhэдынь гараа табиhан хэлсээнүүдтэ эрид зүришэдэг байhыень профсоюзна нэгэдэлэй ноёд хэрэгсээнэгүй.

Зуруулнууд харюусалгагүй хархис хүсэнүүдэй гарта орошоод, өөрынгөө гэрые шатаажа болохо байhыень «Солидарность» ойлгоногүй. Гэхэ зуура, зол болоходоо, парги гэнэдээгүй. Арадай засаг өөрынгөө конституционно эрхэнүүдэй үндэhөөр, аюулгүйе сахиха зохистой хэмжээнүүдые абана.

Социальна хёмороонуудай, тэрэшэлэн зорюута үүдхэгдэдэг ба дэбэргэгдэдэг зүришэлдөөнүүдэй тон олонхинь экономическа бэрхэтэй байдалhаа шалтагаалаагүй байха. Тэрэнhээ гадна, эдэ хёмороонууд ба зүришэлөөнүүд ехэнхидээ орон дотор хи үдэр бүриин байдалда, Польшын арадай ажахыда тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые улам hүжэрөөн дэбэргэнэ. «Солидарность» гэжэ профсоюзна нэгэдэлэй «толгойлогшо трест» гэдэгэй ноёдой тиимэл юумэ хэхэ гэжэ оролдодог байhыень ойлгохо шухала. Тогтууритай түбшэн оршон байдалай hэргээгдэбэл түүхын хог бог дээрэ хаягдаха болонобди гэжэ тэдэнэр hайн ойлгоно.

Эдэ дайсадай хүдэлмэришэдэй хэрэгые хуурмагаар хамгаалагшадай, Польшодохи социалис байгуулалтые унагааха гэжэ оролдодог балмад этэгээдүүдэй бодото зорилгонуудыень Польшын ажалшад мүнөө гү, али хожом заабол элишэлхэ байха. Үнэн зүб, бодолтой, ёhото хүдэлмэришэдэй бүлэг «Солидарность» дотор, бусад бэеэ дааhан союзууд дотор [illegible] лаха, империалис албануудай стратегическэ заабаринуудые дүүргэдэг политическэ элдэб эсын хорото этэгээдүүдhээ, hүйдхэлшэдhөө энэ хүдэлөөе сэбэрлэхэ байха, — гэжэ тус газетэ түгэсхэл дотороо тусхайлан тэмдэглэнэ.

ХАРЮУ ҮГЭХӨӨР ТҮГЭС БЭЛЭН

МАНАГУА. Никарагуада эсэргүү зэбсэгтэ түримхэй добтолгын Холбоото Штадуудай зүгhөө хэгдэхэ аюулай улам ехэ боложо байhантай дашарамдуулан, Арадай сандинис армиин частьнууд ба подразделенинүүд даишалхы түгэс бэлэн болгогдоо.

США-гай захиргаанай hүүлэй үдэрнүүдтэ Никарагуагай революцида эсэргүү харата гүрдэлгэнүүдэй ба заналтануудай кампани үүдхэжэ байhаниинь элитэ. США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейг ба Вашингтоной бусад дээдэ тушаалтай түлөөлэгшэд Никарагуада, Кубада, Сальвадорто эсэргүү эзэрхэг түримхэй түсэбүүдэй хараалагдаhан тухай сэхэ мэдүүлнэ.

Никарагуагай городууд болон хүдөө тосхонуудта мүнөө ехэ митингнүүд болоно. Уласхоорондын байдалые бүри түгшүүрилтэй болгохо, түбэй Америкэдэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые дараха, эндэхи оронуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые хэхэ хараа бодол баримталдаг Рейганэй правительствын харата балмад политикые митингнүүдтэ хабаадагшад эрид буруушаана. Никарагуагай патриодууд Эхэ оронойнгоо бэеэ дааhан байдал хамгаалха, сандинис арадай революциин туйлалтануудые аршалан сахиха гэжэ шиидэнхэй байhан тухайдаа сэхэ мэдүүлнэ.

ХАРХИС ГУРИМУУДhАА ХОХИДОГШОД

СОЛСБЕРИ. Йоганнесбургда байдаг Синтия Фриман—хархис засагай харата ябуулгануудhаа, эрхэ сүлөөгүй байдалhаа хохидон хосорогшодой нэгэн болоно. Элдэб зүhэ шарайтай хүнүүдэй бүлэг бүлэгөөрөө байха газарые тодорхойлhон «хуули» эбдэhэн зэмэтэй гэжэ тэрэниие хотын районно сүүд мэдэрээ юм ха. Хархис тагнуулшадай мүрдэлгын «тодоруулhанай» ёhoop, гэрэ эхэнэрэй эхэнь «хара шарайтай» байшоо. Тиимэhээ, сүүдлүүлэгшэ С. Фриман «сагаан шарайтанай» байха кварталда хуули бусаар байрлаhан байгаа гэжэ гэмнэгдэбэ. Энэ эхэнэр хархис хуулиие удаан саг соо эбдэжэ, сагаан шарайтадта олгогдодог ашагта хүртэhэн: сагаан шарайтанай кинотеатрнууд, кафенүүд, ресторанууд ба клубуудта ородог байhан, африканецуудай, холимог ба Азиин уг гарбалтай хүнүүдэй hурахань хорюултай hургуулида үхибүүгээ оруулhан байба.

С. Фриман сагаан шарайтай хүнби гэжэ худалаар хэлэжэ, — гүрэн түрэдэ харша ехэ гэмтэ ябадал гаргаhан байна гээд сүүдлэлгын үедэ судья мэдүүлбэ. Сүүдлүүлэгшэ эхэнэр шэг шарайгаараа, аяг зангаараа, үгэ хүүрээрээ «сагаан шарайтай» бэшэ байба гэжэ гэмнэлгын гэршэ—«зүhэ шарай тодорхойлдог мэргэжэлтэ» батаlhан байна.

Сүүдэй шиидхэбэри С. Фримандэ ехэ яла түлүүлхэhээ гадна, ехэ гасалан зобологой эхин болоно. Зүhэ шарайнь талаар тэрэниие «доодо зэргын хүнүүдэй» тоодо оруулжа, доромжолхо болоно. 45 үдэрэй туршада хоёр үхибүүнтэеэ хамта Бантустан квазулуда — африканецуудай байдаг резервацида сүлэгдэхэ. Тиихэдээ гансата хүдэлмэриhөө намнагдаха, үхибүүниинь hургуулиhаа гаргагдаха болоно.

„Бодото социализмын бүхэдэлхэйн удха шанар“ гэhэн асуудалаар хуралдаан болоо

КАРАКАС. «Бодото социализмын бүхэдэлхэйн удха шанар» гэhэн асуудалтай уласхоорондын хуралдаан Венесуэлын нииислэлдэ болоод тараа. Энэнь дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы оронууд, түбиинүүдэй олон миллион зоной ухаан, мэдэрэлдэ научна социализмын суртал бодолой улам ехээр нэбтэрэн нүлөөлжэ байhанай эли тодо гэршэ болоно. Империалис богоолшолгодо, капиталис дарлалтада эсэргүү шэнэ, тааруу общество байгуулхын түлөө арадуудай тэмсэл, эб найрамдал, уласхоорондын шахардуу байдалай hуларалга хамгаалдаг түрүү хүн түрэлтэнэй хүдэлөөнтэй нягта холбоотой байха ёhотой гээд нэгэ hаналтайгаар этигэдэг байhанаа уулзалгада хабаадагшад элирхэйлбэ.

Бодото социализмын элитэ ехэ амжалтанууд — социалис хүгжэлтын замай үлэмжэ hайн байhанай үнэншэмэ тодо гэршэ баримта болоно. Гэхэ зуура, капиталай засагта эсэргүүсэн бодогшо арадуудай тэмсэл империализмын улам шанга эсэргүүсэлтэтэй ушарна. Империализмын революционно хүсэнүүдэй түгэлдэр добтолгые haатуулха hэдэлгэ гарган, али бүхы гэмтэ ябуулгануудые хэнэ. Дарлагшад мүлжэгшэдтэй тулалдахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ, дайшалхы тэсэбэри, шэн зориг гаргаха эрилтэ пролетариадай урда, демократическа хүсэнүүдэй урда табигдана.

УРГАМАЛ МОДОН АГААР СЭБЭРЛЭДЭГ

«Агаар мэтэ хэрэгтэй» гэhэн үгэнүүдые нэгэнтэ бэшэ дуулаhан байхат. Сэбэр агаар бүгэдэндэ хэрэгтэй: хүндэ, амитанда, ургамалда. Хэрбээ хүн 35 хоногой туршада эдеэ хоолгүй, 5 суудхын туршада уhагүй байжа шадахаа hаа, оршон тойронхи агааргүй табаншье минутын зэргэдэ байжа шадахагүй жэшээтэй. Тиихэдээ хүндэ юрэл агаар хэрэгтэй бэшэ, харин сэбэр, хорото бодосой холимоггүй агаар хэрэгтэй.

Байгаали хамгаалагшад энэ асуудалда анхаржа эхилhээр үнинэй ааб даа. Улаан-Үдэ хотодомнай энэ талаар тодорхой хэмжээнүүд абтана. Гэбэшье промышленна предприятинуудай утаан, үлэгдэл хаядаhан агаарые бузарлана, транспортын зүйлнүүдэй олошорхо тума агаарта химическэ хорото бодос ехээр дэгдэн гаража, хүнэй амилхада таарамжагүй байдал тогтоогдоно бшуу. Ой модон—агаар сэбэрлэдэг «санитар» гэжэ дэмы хэлсэгдэдэггүй. Агаарай ариг сэбэрые хамгаалхын тула ой модонойнгоо баялиг арьбадхаха хэрэгтэй. Теэд энэ хэрэгтэ баhал олон ондоо дутагдалнууд ушарhаар. Жэшээ болгон, эдир натуралистнуудай республиканска станциин дэргэдэхи ой модо абаад харая. Орешково поселок шадар оршоhон энэ газарта аяншалагшад, амарха дуратайшуул олоор ерэдэг, жэлэй ямаршье сагта айлшалжал байдаг юм.

—Агаарынь эндэтнай ямар ариг сэбэр гээшэб. Амилхада хүнгэн, гайхалтай гоё!—гэжэ байгаад олонхидынь магтадаг.

Теэд энэ гайхалыншье буураха туйлдаа хүрэхэнь ха. Ушарынь гэхэдэ, Орешково поселок ба эдир натуралистнуудай станци шадархи ой модон бог шоройн хаягдадаг газар болошоо. Ургамал ногооной, hөөг модоной hалбарhан газарта обоо хүбөө бог шоройн тулашоод байхадань. станциин кружогуудта ябадаг үхибүүд ой модо сэбэрлээ hэн. Элдэбын консервнэ баанханууд, хэрэгсэлhээ гаргагдаhан бусадшье амhарта, хуушаржа хаягдаhан хүбсаhа хунарай зүйл, эндэ юун үгыб даа.

Үбэлдөө ажалшадай гэр бүлөөрөө ерэжэ, санаар, шаргаар hолжоржо сэнгэдэг, хабартаа ажалайнгаа hүүлээр амардаг, зундаа, намартаа алирhа, жэмэс, hархяаг түүдэг газарые анханайнь сэбэр байдалда оруулхын тула юннадууд нилээд оролдоо. Ариг сэбэр болгоhоной удаа «ногоон натрулиин» гэшүүд ой модоёо ээлжэлэн харууhалдаг болоо. Эдир ботанигуудай, саад, сэсэг, овощ ургуулагшадай, ангуудые, кролигуудые... үсхэбэрилэгшэдэй, байгаали хамгаалагшадай кружогуудай гэшүүд хуу бултаа энэ хүдэлмэридэ хабаададсадаг юм. Тиин хэрэгтэ хэрэггүй газарта бог шорой адхаhан хүнүүдые бариhан байна. Жэшээлхэдэ, Н. Н. Чистяков ой модон руу эдеэ хоолой үлэгдэл, элдэб хаядаhа ехээр асаржа хаяа. Байгша оной октябрийн 13-да локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэн Д. В. Измайлов баhал нимэ хойрог ябадал гаргаhан байна. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, ой модон соо ариг сэбэрые сахиха хэрэгтэ эдир шүүд онсо анхаралаа хандуулдаг, энэ хэрэгтэ гол түлэб 6-дахи, 10-дахи, 11-дэхи, 42-дохи hургуулинуудай hурагшад эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Жэшээлхэдэ, 6-дахи hургуулиин 5-дахи «В» классай Александр Швайкин, Юрий Медведев, 3-дахи «В» классай Сергей Коптев, 10-дахи hургуулиин 5-дахи «Б» классай Андрей Оленников, 1-дэхи «Б» классай Руслан Брылёв, 4-дэхи «А» классай Олег Русанов, Вера Бухарева гэгшэд ойн талмайнуудые hайса сэбэрлэлсэ. Сэбэрлэгдэhэн hүүридань ургамал ногоон, модо hөөгүүд үдхэнөөр ургажа, оршон тойронхи агаар арюудхажа байхал.

М. БУЛДАКОВ,
эдир натуралистнуудай республиканска станциин методист.

УРМА ЗОРИГОО БАДАРУУЛҺААР

А. И. Выдрин дала наhанайнгаа дабаае гаталжа, наhанайнгаа амаралтада гарабашье, гэртээ гараа хабсараад hуужа шададаггүй. Тэрэ ниитэ хүн зондо ашатай хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадалсаhаар. Абрам Ильич хэдэн жэл удаа дараалан 8-дахи домоуправлениин партийна эхин организациин партбюрогой гэшүүнээр hунгагдана. Гэхэhээ гадна, Улаан-Үдэ хотодо худалдаа наймаае хинан шалгаха талаар штатнабэшэ инспектор юм.

1932 ондо, 49 жэлэй саада тээ Абрам Выдрин Ленинэй партитай хуби заяагаа холбоhон намтартай. Үе саг хүндэ хүшэр байгаа, хэхэ ажал, түсэб зорилгонууд угаа ехэ hэн. Залуу коммунист худалдаа наймаанай талаар харюусалгата тушаалда дэбжүүлэгдэнэ. Түрүүшын үеэр нилээд ядалдабашье, Выдрин худалдаа наймаанай хүдэлмэриин онсо шэнжые ойлгожо, богонихон саг соо онол шадабаритай, өөрын дүй дүршэлтэй болоно. Политическэ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхын тула тэрэ нилээд лэ оролдодог, ном hудар, газетэ, журнал уншадаг байгаа.

Удаадахи жэлнүүдтэ А. И. Выдрин комсомолой хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдээ. ВЛКСМ-эй обкомой үйлэдбэриин таhагые даагшаар хүдэлжэ, удаань армиин албанда мордоходоо, полкын комсомолой организациин бюрогой секретаряар hунгагдаа hэн. Үялгата албанhаа табигдаад, Сэлэнгэ мүрэнэй пароходстводо комсомолой хүдэлмэриин талаар политотделэй начальнигай орлогшоор томилогдоо.

Дайнай урдахи жэлнүүдтэ Абрам Ильич Түнхэнэй, удаань Кабанскын райпотребсоюзуудай түрүүлэгшээр хүдэлөө. Тэрэ үедэ хамтын ажахынуудые байгуулалгада хабаадалсажа, олоной дунда хэзээдэшье хүндэтэй ябадаг hэн.

1939 онhоо хорин жэлэй туршада Абрам Ильич сэрэгэй албанда ябаа. Нэн түрүүн түрэл республикадаа районой сэрэгэй комиссараар томилогдоhон, удаань Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудта энэл тушаалда хүдэлhэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ райвоенком хүн зониие немец булимтарагшадай тэмсэлдэ элсүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулhан юм.

Партийна даабаряар А. И. Выдрин хайшашье эльгээгдээ hаа, ажалда дуратайгаа, шадабари үүсхэлээ бадарган ябадаг байhанаа гэршэлээ бэлэй. Бэрхэ эмхидхэлшэн, оролдосо шадабаритай коммунист наhан соогоо партиин, арадай найдалые харюулжа ябаа юм.

Отставкада гараhан подполковник А. И. Выдринэй оролдолго шадабариие үбсүүндэнь яларhан Улаан Одоной орден, «Дайшалхы габьяагай түлөө», «Совет Армида үнэн сэхээр алба хэhэнэй түлөө» гэhэн I шатын медальнууд гэршэлнэ. Дайшалхы шагналнуудhаань гадна, «Ажалай ветеран», «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэhэн медальнууд сээжыень шэмэглэдэг.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. И. Выдрин

Авторай фото.

КОНКУРСЫН ДҮН

Ниитын адууhа малда, зэрлиг амитадта добтолжо, шононууд хүдөө болон агнууриин ажахынуудта ехэхэн хохидол ушаруулна. Тиимэhээ шононууд хэды олон ан амитадые, гүрөөлнүүдые хорооноб гэжэ ойлгохоор. Эрдэмтэдэй тодоруулhанай ёhоор, нэгэ шоно үдэртөө 4 килограмм тухай мяха эдидэг, жэлдээ дунда зэргээр 35—45 гүрөөhэ бариха шадалтай. Гадна шоно хадаа халдабаритай галзуу үбшэ тараадаг.

Республика доторнай 1980 оной октябрийн 1-hээ байгша оной сентябрь hарын дүүрэтэр ангуушадай дунда шоно хюдаха ажалые шангадхаха, энэ арьяатаниие олоор усадхаха зорилготойгоор конкурс соносхогдоhон байгаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури-олзоборилгын управлени конкурсын дүн hаяхан гаргаба. Конкурсдо 140 ангуушад хабаадаа. Тэдэнэр энэ үе соо 277 шоно. тэрэ тоодо 82 эмэ, 110 эрэ, шоныи 85 гүлгэн оролсоно. Тиихэдэ 182 шоно госпромхозуудай, 95 шоно коопзверопромхозуудай ангуушад бариhан.

Хойто-Байгалай, Баунтын, Захааминай, Түнхэнэй районуудта шоно хюдаха хүдэлмэри тон hулаар табигданхай гэжэ тэмдэглэгдээ. Республикын ангуушадай бүлгэм энэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй. Баргажанай, Хэжэнгын, Хоринн районуудта hүүлэй 2—3 жэлэй туршада шоныи тоо олошоржо, колхоз, совхозуудай мал hүрэгтэ хохидол ушаруулна.

Конкурсын дүн гаргахада, нэгэдэхи, хоёрдохи шан абахаар эрилтэнүүдые дүүргэhэн ангуушад байбагүй.

—Гурбадахи—80 түхэригэй мүнгэн шанда В. Н. Жилинский (Зэдын госпромхоз), Ц. Д. Цыбиков (Сүхын госпромхоз) гэгшэд хүртэбэ. Эдэ ангуушад 6—6 шоно хорложо алаа.

Урмашуулгын 60 түхэригэй мүнгэн шан В. Ц. Балжаровта (Зэдын госпромхоз), С. Д. Унжуевта (Ахын госпромхоз) барюулагдаа. С. Д. Унжуев—19, В. Ц. Балжатаров шоныи 18 гүлгэнэй арhа тушааггаа.

9 гүлгэ бариhан Иванов Н. Г. (Сүхын госпромхоз) 50 түхэригэй урмашуулгын мүнгэн шанда хүртөө. 6—6 гүлгэ олоhон Д. В. Балданов (Ахын госпромхоз), М. Э. Базарсадаев (Витимэй коопзверопромхоз), М. А. Миронов, М. А. Ларионов (Сүхын госпромхоз) урмашуулгын 40 түхэригэй мүнгэн шан абаhан байна.

Конкурсын болзор 1982 оной октябрийн 1 болотор hунаагдаба. Мүнөө хаа хаанагүй байрын саhан орожо, хабхаан табижа, хоро ханжа, шононуудые бариха зохид саг хүрэжэ ерэбэ.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын охотовед.

АГНАХАЯА ГАРАБА

Хада уулын оройгоор саhан ехэ боложо, агнуури хэхэ дуратайшуул ойдо гаража эхилбэ. Элдэб эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ээлжээтэ амаралтаяа абаад, эдеэ хоол, буу, hомо болон бусад хэрэгсэлнүүдээ түхеэрээд, хүбшэ тайга руу махаба. Хорнин Тээгдэ нютагай ангуушад Д. Дамбаев, Ц-Ж. Балдандоржиев, Е. Бальжинов болон бусад эмхитэйхэнээр агнууридаа гараба.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

СПОРТ

ТРЕНЕРЭЙ АМЖАЛТА

Дүрэ буляалдаалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастер Цыденжаб Гулгенов Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедые дүүргэмсээрээ, локомотив-вагон заhабарилгын заводой спортын клубта тренерээр хүдэлжэ захалаа hэн. Теэд залуу тренертэ абаhаар лэ бэрхэшээл түбэгүүд ушарба. Юуб гэхэдэ, эндэ дүрэ буляалдаалгын барилдаанай секциин үгы байhан дээрэhээ тэрэ бүхы юумэ шэнээр эмхидхэхэ баатай болоо бшуу.

Зүгөөр Ц. Гулгенов зоригоо мохоонгүй, түрүүшын үдэрhөө ажал хэрэгтээ абьяастайгаар шунажа ороhон байгаа. Секци эмхидхээд, эдир хүбүүдые, ехэшүүлые hорижо захалба. Багшанарай болон хүдөө ажахын институдуудай студентнэр, мүн ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд эндэ ябажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ.

Баргажанай районой Баян-Гол тосхоной дунда hургуулида hуража ябахадаа, манай республикын бэлигтэй бэрхэ тренернүүдэй нэгэн Виктор Очировай хүтэлбэри доро hорилго хэжэ, Цыденжаб барилдаанай нюусатай танилсаhан юм. Багшанарай институдта hурахадаа, кафедрые даагша, педагогическа эрдэмэй кандидат С. В. Калмыковой хүтэлбэри доро hорилгоёо үргэлжэлүүлжэ, СССР-эй спортын мастер болоhон намтартай. Тэрэнэй хоёр аха — Владимир болон Бадмажаб мүн лэ спортын мастернууд юм. Дүү хүбүүниинь —спортын мастерта кандидат Доржо Гулгенов энэ жэлдэ багшанарай институдта hурахаяа ороо. Нигэжэ хүдэр шамбай, эрэлхэг зоригтой барилдааша хүбүүдэй амжалта, илалта үргэлжэлүүлэгдэжэ байна...

Тренерынь Степан Владимирович Калмыков Цыденжабай хүдэлмэридэ ехэ туhа хүргэнэ. hурагша багша хоёрой харилсаа холбоон hайн үрэ дүнгүүдые үгэжэ эхилээ.

1981 ондо ЛВРЗ-гэй спортклубай дүрэ буляалдаалгын барилдаашад ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, амжалта туйлаба. Залуушуулай дунда «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ашхабад хотодо үнгэргэгдэhэн байгаа. Эндэ Ж. Сосоров, Д. Гулгенов гэгшэд өөhэд өөhэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ хоёрдохи hууринуудта гаража, мүнгэн медальнуудаар шагнагдаба.

Залуушуулай дунда ВЦСПС-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө Харьков хотодо үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ Жаргал Сосоров эгээл хүнгэн шэгнүүртэ барилдахадаа, хоёрдохи hуури эзэлээ hэн.

Эрэшүүлэй дунда дүрэ буляалдаалгын барилдаагаар ороной түмэр замшадай мүрысөөн Гомель хотодо болобо. Эндэ тренер Ц. Гулгенов hурагшадтаа жэшээ харуулжа, 57 килограммай шэгнүүртэн соохоо шалгараад, түмэр замшадай дундаhаа ороной чемпион болоhон байгаа. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Виктор Никульшинов мүнгэн медаляар шагнагдаба. Манай командын түлөөлэгшэд Ж. Сосоров, Н. Ларченко гэгшэд эрхим табанай тоодо ороhон байха юм.

Эдэ бүгэдэ залуу тренерэй үүсхэл эдэбхитэйгээр хүдэлжэ эхилhые гэршэлнэ. Тренер болон hурагшадтань бүри ехэ амжалта, илалтын ерэхэ байhаниинь дамжаггүй.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Гулгенов (зүүн гарhаа) Олимпиин чемпион С. Белоглазовтай барилдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

В. ТРЕТЬЯК: „КАНАДЫН КУБОК"—МАНАЙДА

«Канадын кубогта» хүртэхын түлөө хоёрдохёо үнгэргэгдэhэн мүрысөөнэй түүхэдэ бэшэгдээшье hаань. тэрэнэй үрэ дүнгүүд дэлхэйн хоккейдэ дуратайшуулай гол анхаралда байhаар. Канадын Национальна хоккейнэ лигиин (НХЛ) эрхим түрүү хоккеистнүүдтэй совет командын уулзалганууд хододоо шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, спортдо дуратайшуулай анхарал татадаг, hонирхол үүсхэдэг гээшэ. Эдэ уулзалганууд вратариин талмай дээрэhээ ямараар харагдаhан байнаб? НХЛ-эй ододтой СССР-эй суглуулагдамал командын бүхы уулзалгануудта хабаадагша, энэ мүрысөөндэ онсо шалгарhан Владислав ТРЕТЬЯК интервью үгэбэ.

— Мүрысөөн бүхэн сугларгашадые ехэтэ hонирхуулхаhaa гадна, хоккеистнүүдтэ шанга шалгалта болодог байгаа ёhотой. Ямар hанал бодолтойгоор елүүр дээрэ гарадаг гээшэбтa, илалта туйлаха байhандаа хододоо найдадаг гүт?

— Хэрбээ илалта туйлаха байhандаа этигээгүй hаа, елүүр дээрэ гараhанайшье үлүү юм ааб даа. Спортсмен илалта туйлахые зоригжоогүй hаа, шүүжэ шадахагүйл.

— «Канадын кубогта» хүртэхын түлөө мүрысөөндэ манай команда илажа гараба. Гэбэшье, танай hанахада, түгэсхэлэй уулзалгын 8:1 гэhэн дүн СССР-эй ба Канадын суглуулагдамал командануудай хоорондохи хүсэнэй болото тэнсүүриие ямараар харуулна гээшэб?

—НХЛ-эй суглуулагдамал команда манай командаhaa hула гэхын аргагүй. Совет суглуулагдамал командын бүридэлдэ арба гаран жэл соо наадажа байнаб. Эдээнhээ хүсэн түгэс командые үзөөгүйб. Юрэдөө, канадынхид hанал бодолоо тэгшэлжэ шадаагүй байhан дээрэhээ урагшагүйдөө гэхэдэ алдуу болохогүй. Ушарынь гэхэдэ, тэдэ гэртээ шүүгдэхые ехэтэ айhан байна. Энэньшье ойлгосотой. Хэрбээ бидэ hүүлшынгээ наадые Москвада үнгэргэбэл, мүн лэ шүүгдэхэеэ айха байгаабди гэжэ hананаб. Гэртээ заабол шүүжэ гараха хэрэгтэй. Тэрээнhээ гадна, юундэшьеб канадынхидай наадан боложо үгэбэгүй. Эдэнэр заабол түрүүлэн шайба сохижо оруулхые хүсэhэн байгаа. Иимэ харюусалгатай мүрысөөндэ энэ ушар шухала удха шанартай юм. Намда дан үлүү ехэ үүргэ үгтэhэн байгаа ха гэжэ hананаб. «Мүрысөөнэй үрэ дүнгые Третьяк лэ шиидхэхэ, — гэжэ газетэнүүд урда тээнь бэшэhэн байгаа. — Тэрэнэй ямараар наадаhанhaa уулзалгын үрэ дүн дулдыдаха байна». Энэнь бүруу гэжэ hананаб. Вратарь гү, али добтологшо байг, мүнөө үеын хоккейдэ нэгэ хүн уулзалгын үрэ дүнгые шиидхэжэ шадахагүйл. Имагтал команда амжалта туйлажа шадаха, бултадаа hайнаар наадаха ёhотой.

— Урагшагүйдэлгэhөө ямар аргаар гаража болоноб?

— Нааданай үедэ урагшагүйдэлгэнүүд тухайдаа бодожо болохогүй. Эдээн тухай мартажа шадаха хэрэгтэй. Урда тээнь юуйшье болоогүй юумэдэл, наадаха шухала. Спортсмен бэеэ барижа шадаха ёhотой.

— Дэлхэйн чемпионатда профессионалнуудай хабаадалгада ямараар хандаха байнабта?

— Зүбшөөхэ байнаб. Дэлхэйн чемпионат хадаа эгээл хүшэр хүндэ, эгээл харюусалгатай мүрысөөн болоно гэжэ тоолоноб. Канадынхид тэрээндэ хододоо уригдадаг гээшэ. Зүгөөр тэдэ бидэнэй харахые хүсэhэн мэргэжэл шадабари ехэтэй, hайн бэлэдхэлтэй командые асардаггүй.

Совет суглуулагдамал команда «ёhотойл дэлхэйн чемпионууд бэшэ юм» гэжэ Скандинавиин зарим спортын журналистнууд бэшээ hэн. Хэрбээ НХЛ-дэ наададаг бүхы ододой (тэрэ тоодо скандинавуудайшье) чемпионатда хабаадаа hаань. иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ болоно. Ородой команда «Канадын кубогта» хүртэхын түлөө мүрысөөндэ хүлhөө гаргахадаал, эрхим бэрхэшүүлэй наадые ойлгохо байха гэжэ Канадын журналистнууд бэшэhэн юм. Тиихэдэ тэрэнэй хэдыдэхи hуури эзэлхэ байhыень харуужабди...

— Мүнөө илалта туйлаад байхдаа, «Канадын кубогта» хүртэхын түлөө мүрысөөнэй дүнгүүдые ямараар сэгнэхэ байнабта?

— Бидэнэртэ илалта туйлаха гээшэ нэн түрүүн нэрэ хүндын хэрэг байгаа. Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэтэй командын илалта алдар солотой ааб даа. Юрын хоккеистнүүдэй профессионалнуудhaa үлүү hайнаар, хүсэл зоригтойгоор наадажа шадаха байhыень энэ мүрысөөн харуулаа гэжэ hананаб.

— Командануудай мэргэжэл шадабариин адлирхуу байгаашье hаань, уулзалгануудай ехэнхи хубинь совет хоккеистнүүдэй илалтаар дүүрээ. Энэ юунhээ болоо гээшэб?

— Совет команда эршэмтэйгээр hорилго бэлэдхэл хэдэг дээрэhээ илалта туйлаа гэжэ hананаб.

— Үгы, канадынхид таанадhaa бага бэшээр hорилго хэдэг бэшэ юм гү?

— Минии hанахада, hорилго бэлэдхэлынь бидэнэртэ хүрэхэгүй хэбэртэй. Канадынхид гол түлэб елүүр дээрэ наадажа, hорилго хэдэг. Бидэ елүүр дээрэ hорилго бэлэдхэл хэхэhээ гадна, элдэб харгытай газараар гүйдэг, уриалдадаг, штанга үргэдэг байнабди. Хүнгэн ба хүндэ атлетикэ манай hорилго бэлэдхэлдэ ехэ hуури эзэлдэг юм. Заримдаа хүбүүд гэмэрэлдэдэгшье байха. Зүгөөр иимэ бэлэдхэл хээгүй hаа, илалта туйлажа шадахагүйлди. Тиимэhээ нааданай эхинhээ hүүл хүрэтэрнь эршээ hуларуулдаггүйбди. Харин канадынхид хододоо иимээр наадажа шададаггүй. «Канадын кубогта» хүртэхын түлөө мүрысөөнэй түгэсхэлэй наадануудта канадынхидай эршэ нилээд hуларшаhан байгаа.

— Совет командые канадынхидай ямараар угтаhан тухай юу хэлэжэ шадахабта?

— hайнаар угтаа. Канадынхид спортдо дуратай, хоккейдэ дуратай, тиимэhээ баяр асардаг хүнүүдые ехэтэ хүндэлдэг, халуун дулаан анхарал оролдолгоороо хүрэлдэг юм. Манай ехэ хани нүхэр, гайхамшагта хоккеист Валерий Харламовай наhа бараhан тухай дуулахадаа, тэдэ ехэл шаналhан, бидэнэртэй халуун талархалаа мэдүүлhэн байха юм. Совет болон Канадын хоккеистнүүдэй хоорондо нүхэд ёhоной уулзалгын болохо ёhотой үдэр иимэ hүрөөтэ мэдээсэл ерээ hэн. 17,5 мянган хүн стадион дээрэ суглараhан байгаа. Мүрысөөнэй урда тээ эдэнэр бултадаа hууриhaa бодожо, дуугай байлгаар ёhолбо. Эдэнэр бултадаа тэрэнэй дурасхаалай урда толгойгоо ганхуулаа hэн. Энэнь хоккейдэ, манай национальна геройдо, бүхы дэлхэйн хоккей наадаанай геройдо дуратай байhанаа мэдүүлhэн ушар болоно бшуу.

Эдэнэй хоккеистнүүдэй манай командатай уулзалганууд канадынхидта хододоо hайндэр болодог юм. Манай наадан эдэнэртэ hайшаагдадаг, «Канадын кубогта» хүртэхын түлөө мүрысөөндэ НХЛ-эй суглуулагдамал командын урагшагүйдэлгэ канадынхидай урмыень хухалhан байгаа. тэдэ хоккеистнүүдтээ яаха аргагүй дуратай юм. Тиигэбэшье тэдэ манай командые ямараар амаршалан угтаа гээшэб! Үйлсэ гудамжануудташье ябахадамнай, хүнүүд амаршалха, гарыемнай бахим шангаар адхаха, дэбтэртэнь гараа табихые дурадхаха. Бидэнниие бултыемнай яагаад танина гээшэб гэжэ бидэ гайхан гэлылдэхэбди!

Михаил ТАРАТУТА.
(«Московские новости» — АПН).

КОМАНДААРАА ЭРХИМЛЭБЭ

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын залуушуулай дүрэ буляалдаалгаар VI наадан Шэтэ хотодо боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ Россин Федерациин долоон команда хабаадаhан байна.

Манай республикын нэрэ солые Александр Доржиев, Василий Миланханов (хоюулаа «Трудовые резервы»), Виктор Гашинов, Юрий Матхонов, Анатолий Бунаев («Урожай»), Сергей Галсанов («Буревестник»), Леонид Актинов, Сергей Мордовской, Сергей Пермяков, Юрий Банзаргашеев («Динамо») гэгшэд хамгаалаа.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлhэн барилдаанай hүүлшын үдэр лэ эрхимлэгшэд тодорбо. Манай командын Миланханов, Актинов, Гашинов, Матхонов, Галсанов гэгшэд түгэсхэлэй тулалдаанда хүрэжэ ерэбэ. Харин нүгөөдэ табан бүхэнүүднай хойшоохи hууринуудые эзэлхэ баатай болоо. Эндэ Сергей Мордовской гурбадахи hуури эзэлhэн байба.

Манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд барилдаанай hүүлшын секунда хүрэтэр командааraa түрүү hуури эзэлхын түлөө Яхадай АССР-hээ ерэhэн бүхэшүүлтэй ана-мана тулалдаа бшуу. Түгэсхэлэй барилдаан дээрэ манай спортсменүүд гурбан хүниие шүүжэ гарабал, түрүү hуури эзэлхэ байhан.

Василий Миланханов эдиршүүлэй дундаhаа СССР-эй чемпион болоhон Пётр Яковлевтай барилдахаар хибэс дээрэ гараба. Уулзалгын эхилhээр табан минутын үнгэрөөд байхада, Яхадhаа ерэhэн бүхэ табан балл үлүүтэйгээр диилэжэ ябаhан юм. Эндэ нютагаймнай хүбүүн үнэн бэеэ бэелжэ, нүгөөдэеэ дала мүрэ дээгүүрээ эрьюулэн даража буушоо. Тиигэжэ барилдаанай дүүрэхэ сагhaa хоёрхон секундаар урид тэрэнээ нюргадуулжа hалаа бшуу. Манай бүхэ — Леонид Актинов Амарай областьhоо ерэhэн СССР-эй спортын мастер Видовичые түргэн мүрөөр шүүжэ гараха гэжэ hанагдаа. Зүгөөр нүхэрнай түрүүшээр хэдэ хэдэн балл хойно хойноhоонь үгэжэ алдаhан аад, hүүл тээнь. тэрэнээ үбсүүн дээгүүрээ эрьюулэн, дала мүрэ дээрэнь даража буушоо ха юм!

Тиихэдэ нүгөөдэ хоёр бүхэнүүд Юрий Матхонов, Сергей Галсанов гэгшэд Хабаровскын, Яхадай түлөөлэгшэд Захаров Борисов хоёрые шадамар бэрхээр диилэжэ, баяр дээрэмнай баяр нэмээлсэжэ үгөө бшуу.

Барилдаанай тобшолол хэхэдэ, манай республикын залуу спортсменүүд дүршэл багатайшье hаа, Алас-Дурна зүгэй бусад область, хизаарнуудай бүхэшүүлдэ орходоо hайн бэлэдхэлтэй байгаа гэжэ тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Манай, Яхадай АССР-эй команданууд нэгэдэхи, хоёрдохи hууринуудые эзэлээ. Шэтын областиин суглуулагдамал команда гурбадахи hуури эзэлhэн байна. Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн команда болон спортсменүүдтэ грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Н. ИВАХИНОВ,
командын тренер.

ПРАВДА БУРЯ[ТИИ]

СЭНХИР ЭКР[АН]

САГАИ УЛАРИ[Л]

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Газетымнай удаадахи ...
мер ноябрийн 14-дэ гар...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-62-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02518. Заказ № 260. Индекс 5901